

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Tillägg till ÖP2012

Vaggeryds kommun

Antagen 2015-09-28

Laga Kraft 2015-10-27

Medverkande tjänstemän:

Joakim Stjärndahl – Projektanställd LIS

Hanna Grönlund – Planarkitekt

Jan-Olof Olsson – Stadsarkitekt

Catarina Kristensson – Miljöstrateg

Helen Svensson – Miljöinspektör

Björn Svensson – VA-ingenjör

Jonatan Rosenquist – VA-chef

Ivar Pettersson – Chef Miljö- och byggförvaltningen

Magnus Ljunggren – Chef Tekniska förvaltningen

Bengt-Olof Magnusson - Kommundirektör

Politisk styrgrupp:

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Flygfoto:

Örjan Carlström

Introduktion/bakgrund

En ny strandskyddslagstiftning trädde i kraft 2009/2010. En av förändringarna är att kommunen kan peka ut särskilda områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, (LIS-områden) trädde i kraft 2010. Dessa områden skall pekas ut i kommunens översiktsplan och innebär ökade möjligheter att ge strandskyddsdispens för att bygga hus eller anläggningar som gynnar utvecklingen av landsbygden. LIS fungerar som ytterligare ett skäl till att kunna bevilja dispens från strandskyddet.

Den kommuntäckande översiktsplanen som vann lagakraft 2014-04-28 innehåller utpekade LIS-områden. Efter att arbetet med ÖP2012 var klart har det skett förändringar i tillämpningen av lagstiftningen och det ansågs att en revidering av antalet områden i kommunen behövde göras. LIS-planen har tagits fram som ett tillägg till ÖP2012, där även de sedan tidigare antagna områdena inarbetas för att skapa en helhetsbild av alla LIS-områden i Vaggeryds kommun.

Denna plan ersätter avsnittet om LIS som finns i Vaggeryds kommuns översiktsplan. Den bör dock läsas tillsammans med översiktsplanen för att få en helhetsbild av mark- och vattensituationen i kommunen.

Syfte

Syftet med tillägget till översiktsplanen är att få fram ett samlat dokument som utifrån de nya reglerna i miljöbalken och plan- och bygglagen visar hur kommunen avser att behandla frågor om byggande och exploatering inom strandskyddat område på landsbygden. Få till en mer strukturerad och planerad bebyggelse, där stort fokus läggs på djur- och naturmiljön samt den allemansrättsliga tillgängligheten. Planen ska redovisa var landsbygdsutveckling kan utgöra ett särskilt skäl till dispens från strandskyddet enligt de nya reglerna i miljöbalken. Vaggeryds kommun tror att LIS är ett verktyg som kommer hjälpa kommunen att växa ytterligare i linje med visionen att öka med minst 60 invånare/år.

Planen syftar till att peka på specifika områden där LIS kan hjälpa till att stärka landsbygden med ett ökat befolkningsunderlag, eller att olika näringar kan utöka sin verksamhet inom strandskyddat område.

Vaggeryds kommun vill ha en landsbygd där invånarna kan fortsätta att bo och leva, med en lämplig servicenivå inom ett rimligt avstånd.

Innehållsförteckning

Introduktion/bakgrund.....	2
Syfte	2
Vaggeryds kommun	4
Metod	5
Tidigare lagstiftning	5
Gällande lagstiftning	6
Attityd till strandnära boende	8
Landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS	9
Vad är landsbygd?	10
Karaktär på lämpliga LIS-områden	11
Områden för bostadsändamål	11
Områden för verksamheter och turism	11
Varför exploatera?	12
SWOT från länsstyrelsen i Jönköping.....	13
Förutsättningar för LIS i Vaggeryds kommun	15
Skola	15
Företagande	17
Bredbandsutbyggnad	17
Säkerhet	18
Friluftslivet	18
Källsortering	18
Hur mår vattnet i Vaggeryds kommun?	19
Vatten och avlopp	21
Ras- och skredrisk	23
Översvämning.....	24
Riksintresse.....	24
Områden som är lämpliga för LIS.....	25
Områden som ej är aktuella som LIS-områden	25
Konsekvenser och intressekonflikter	26
Miljökonsekvensbeskrivning.....	26
Mellankommunalt.....	26
Riktlinjer för exploatering inom LIS-områden.....	26
Analys av LIS-områden	27

För vidare läsning.....	27
Sedan tidigare antagna LIS-områden	28
LIS-områden i Vaggeryds kommun.....	28
Kriterier för LIS.....	28
Hok	30
Hokaån.....	31
Norresjö och Södresjö	34
Käringasjön – Utgår efter granskningsyttrande från Länsstyrelsen 2015-06-12.....	37
Byarum	40
Fängen & Sandsjön.....	41
Eckersholmsdammen.....	45
Långsjön	48
Vederydssjön	51
Bondstorp	54
Rasjön	55
Långasjön – Åker	58
Linnesjön – Skillingaryd, Klevshult.....	61
Skogshyltasjön – Utgår efter granskningsyttrande från Länsstyrelsen 2015-06-12.....	64
Bråtagölen – Vaggeryd.....	67

Vaggeryds kommun

I Vaggeryds kommun var invånarantalet 13 209, år 2013. Av dessa bor ca 4900 i tätorten Vaggeryd och ca 3900 i Skillingaryd. Det har i kommunen skett en befolkningsökning under de senaste 10 åren med ca 500 personer.

Vaggeryds kommun ligger i de västra delarna av det småländska höglandet i Lagans dalgång. Det finns toppar på över 300 m ö h både i de östra och västra delarna av kommunen, landskapet sluttar sedan nedåt mot Lagan som rinner fram i landskapet på 175 m ö h. Landskapet karaktäriseras av barrskog och öppet odlingslandskap. Det finns många lämningar från förhistorien där domarringar och gravhögar är vanligt förekommande.

SKL (Sveriges kommuner och landsting) använder sig av ett kommunindelningssystem. I vilket Vaggeryds kommun är en varuproducerande kommun. Definitionen av det är, där 34 procent eller mer av nattbefolkningen mellan 16 och 64 år är sysselsatta inom tillverkning och utvinning, energi och miljö samt byggverksamhet inom kommunen.

Vaggeryds kommun profilerar sig även som en stark boende kommun, där många av de som flyttar in pendlar ut till kringliggande kommuner, för sitt förvärvsarbete. Det är lätt att bo här och arbeta på annan ort, då det finns goda kommunikationsmöjligheter både norr och söder ut dels via E4 men även kollektivt med buss eller tåg.

Kommunens geografiska form är gynnsam för kommuninvånarna då det är nära till det mesta var man än är bosatt i kommunen. Med de två centralorterna Vaggeryd och Skillingaryd placerade i mitten av kommunen ges förutsättningar att tillgodose invånarnas behov av service på ett mer centralt sätt. Den service som finns på orterna är ett basutbud och behöver man införskaffa något som är lite mer speciellt får man ta sig till Värnamo eller Jönköping.

Av den bebyggelse som skett i Vaggeryds kommun de 10 senaste åren har 31 % uppförts utanför någon av de två centralorterna Vaggeryd och Skillingaryd. Detta inkluderar all byggnation av bostäder i form av hyreslägenheter, bostadsrätter och småhus. Utanför de två centralorterna byggs det företrädesvis småhus då främst i trä.

I Vaggeryds kommun finns det ca 170 sjöar, den totala strandlängden i kommunen är 711 km. Detta innebär att det finns ca 53 m strand/invånare i kommunen. Av strandlängden är det ca 12 % som idag är påverkad av bebyggelse.

Metod

Med hjälp av dessa metoder kommer Vaggeryds kommun utreda var det finns lämpliga LIS-områden i vår kommun.

- Ort och landsbygdsanalys, hur orten ser ut idag ger en bild av hur den kan stärkas av de LIS-områden som pekas ut. LIS-området måste inte stärka en ort, utan platsen i sig kan utgöra grund för utpekande.
- Landskapsanalys, ger en överblick av landskapet och dess karaktär. Hur skulle en exploatering kunna se ut just på denna plats, samt vilken påverkan skulle den få.
- Företagandet på landsbygden, typ av företag, antal anställda.
- Inventering och analys av kommunens tillgång på stränder genom kartmaterial och fysiska besök, för att få en bild av hur bebyggelsestrycket runt våra sjöar och vattendrag ser ut.

Parallellt som denna plan tas fram är en VA-plan under framtagande. Det sker ett samarbete mellan de två planerna för att få till ett så hållbart planeringsunderlag som det bara går.

Tidigare lagstiftning

Strandskyddslagstiftningen kom till under 1950-talet för att säkra den allamansrättliga tillgången till Sveriges stränder. År 1975 tillkommer det generella strandskyddet i Sverige, vilket innebar att det runt alla sjöar, vattendrag samt kustlinjen har ett strandskydd på 100 meter, både på land och ut i vattnet. Det krävs efter 1975 en dispens för att få uppföra byggnader inom strandskyddat område. Under 1990-talet utökas skyddet för att säkerställa och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet både på land och i vatten.

Enligt den proposition som lagändringen bygger på (Regeringens proposition 2008/09:119) så fanns det brister i strandskyddsregleringen och dess tillämpning. Bristerna kan delas in i tre kategorier.

- Brister i tillämpningen vid prövning och tillsyn.
- Generella brister och oklarheter i regelverket som förhindrar eller försvårar en ändamålsenlig tillämpning.
- Bristande legitimitet för regleringen, bl.a. för att samma regler gäller i hela landet oavsett hur mycket eller lite av de strandskyddade områdena som är ianspråktagna.

Ett skäl till den nya lagstiftning 2009 och 2010 var också att väva ihop PBL och MB, samt att ge kommunerna, som redan behandlade planprocessen, rätten att bevilja strandskyddsdispenser och i detaljplan upphäva strandskydd. Avsikten var att effektivisera planerandet för kommunerna, för att låta länsstyrelsen vara kontrollinstans.

Gällande lagstiftning

7 kap. 13 § miljöbalken:

Strandskydd gäller vid havet och vid insjöar och vattendrag.

Strandskyddet syftar till att långsiktigt

1. trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och
2. bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

14 § Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde).

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Ett beslut om att utvidga strandskyddsområdet ska gälla omedelbart även om det överklagas. Lag (2009:532).

15 § Inom ett strandskyddsområde får inte

1. nya byggnader uppföras,
2. byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt,
3. grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader, anläggningar eller anordningar som avses i 1 och 2, eller
4. åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Lag (2009:532).

18 c § Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får man beakta endast om det område som upphävandet eller dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

I 18 d § finns bestämmelser om vad man får beakta som särskilda skäl utöver det som anges i första stycket, om prövningen gäller ett sådant område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 18 e §. Lag (2009:532).

18 d § Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen får man också beakta om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader och andra åtgärder får man i stället beakta om huset eller husen avses att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus. Lag (2009:532).

18 e § Med område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen avses vid tillämpningen av 18 d § ett område som

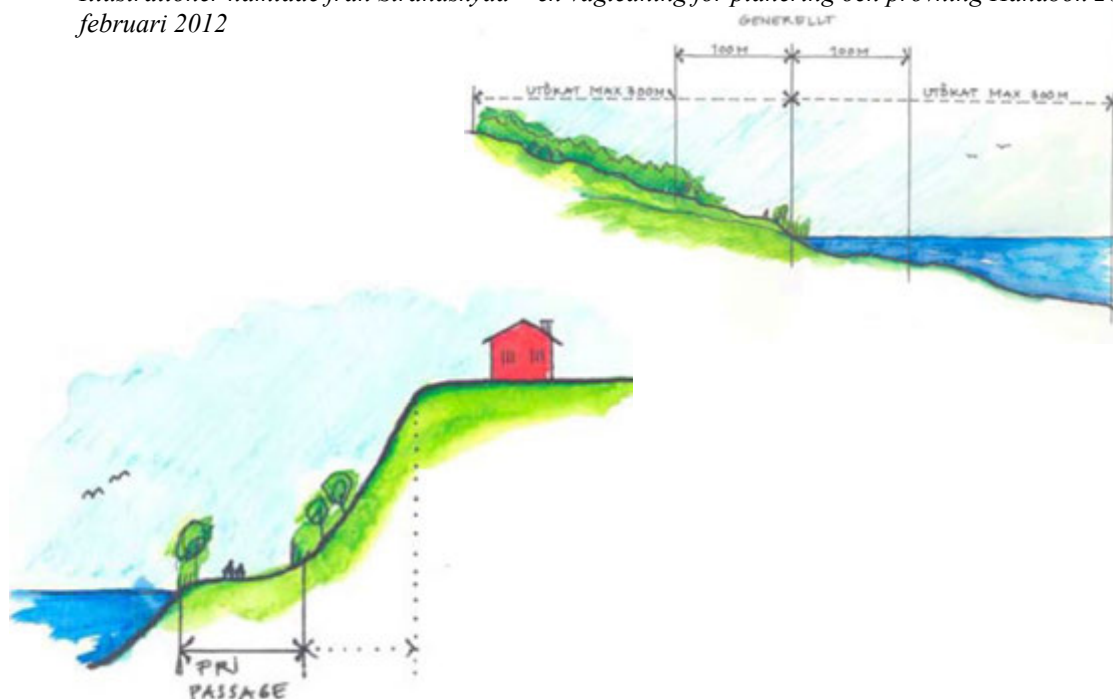
1. är lämpligt för utvecklingen av landsbygden,
2. är av ett sådant slag och har en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt,
3. endast har en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften,
 - a) i eller i närheten av tätorter,
 - b) i ett kust- eller kustskärgårdsområde från Forsmark till Klockestrand vid Ångermanälven eller från Skataudden vid Näskefjärden till gränsen mot Finland,
 - c) på Gotland, eller
 - d) vid Vänern, Vättern, Mälaren, Siljan, Orsasjön, Skattungen, Oresjön eller Oreälven mellan Orsasjön och Skattungen, om det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse i området, och
4. inte är ett kust- eller kustskärgårdsområde från gränsen mot Norge till Forsmark, utmed Ölands kust eller i Ångermanland från Klockestrand vid Ångermanälven till Skataudden vid Näskefjärden.

En översiktsplan enligt 3 kap. 1 § plan- och bygglagen (2010:900) ska ge vägledning vid bedömningen av om en plats ligger inom ett sådant område som avses i första stycket. Översiktsplanen är inte bindande. Förordning (2011:393).

18 f § Ett beslut om att upphäva eller ge dispens från strandskyddet ska inte omfatta ett område som behövs för att mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Detta gäller inte om en sådan användning av området närmast strandlinjen är omöjlig med hänsyn till de planerade byggnadernas eller anläggningarnas funktion.

I ett dispensbeslut ska det anges i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet. Lag (2009:532).

Illustrationer hämtade från Strandskydd – en vägledning för planering och prövning Handbok 2009:4 Utgåva 2 februari 2012

Attityd till strandnära boende

Det anses mycket attraktivt att bo strandnära eller med utsikt över vattnet. Detta framgår av den undersökning Länsstyrelsen i Jönköping genomförde under hösten 2005. Syftet med den undersökningen var att kartlägga olika gruppers attityder till ett strandnära boende och hur detta skulle kunna utformas.

Resultaten från enkätundersökningen visar på att det läge som anses mest attraktivt är att bo vid en sjö med tomt ända ner till stranden. Det näst mest attraktiva är att bo med utsikt över en sjö, men inte nödvändigtvis vid sjökanten. Ett avskilt, lantligt och tyst boende är det som prioriteras och då gärna i en friliggande bostad.

En närhet till promenadstråk och badplatser upplevs som mycket viktigt vid val av plats för strandnära boende. Detta knyts tätt ihop med att de allemansrättsliga värdena, där många vill kunna ströva fritt, fiska och ta del av naturen i närområdet till sitt boende.

I de fall bebyggelsen ligger lantligt och strandnära anser de flesta att avståndet mellan stranden och bebyggelsen bör vara mellan 50-100 meter för att det ska kännas bekvämt att passera. Det upplevs positivt av det rörliga friluftslivet om bebyggelsen delvis är skyddad av en kulle, det finns en avskiljande väg antingen asfalterad eller grusväg, samt om det finns ett skogsbryn mellan bebyggelse och strand. I propositionen till nu gällande lag anges det att, den fria passagen bör vara minst ”några tiotal meter”.

Många invånare i Vaggeryds kommun pendlar, där merparten av pendlarna åker till Jönköping och Värnamo. Totalt pendlar 17 % av kommunens befolkning ut för förvärvsarbete eller skola. Samtidigt sker det en inpendling till kommunen som uppgår till 10 % av kommunens befolkning. Detta ger Vaggeryds kommun ett negativt pendlingsnetto på 7 % eller ca 890 personer i kommunen, vilket inte är särskilt förvånande då både Jönköping och Värnamo erbjuder typer av jobb som inte finns inom kommunen.

Den service som anses vara mest viktigt att ha inom ett rimligt avstånd är mataffär och kollektivtrafik. Enligt statistiken kan 36 % av de tillfrågade tänka sig att åka bil i mer än 20 minuter för att komma till en tätort och 22 % 10 minuter.

Största pendelströmmarna 2012

Inpendling från:	Utpendling till:						
	Kv	M	Tot	Kv	M	Tot	
Jönköping	245	466	711	Jönköping	568	624	1 192
Värnamo	89	152	241	Värnamo	267	238	505
Sävsjö	29	43	72	Gnosjö	69	91	160
Nässjö	23	36	59	Nässjö	21	28	49
Gnosjö	19	34	53	Gislaved	18	29	47
Gislaved	12	28	40	Sävsjö	18	25	43
Habo	8	12	20	Stockholm	8	17	25
-	-	-	-	Göteborg	5	15	20
-	-	-	-	Eksjö	9	9	18
-	-	-	-	Växjö	5	10	15

Endast pendlingsströmmar på minst 5 individer redovisas.

Statistik från regionförbundet Jönköpings län, gällande pendling till och från Vaggeryds kommun.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS

I den nya lagstiftningen, som finns ovan, framgår det att Sveriges kommuner nu har möjlighet att planera för byggnation inom strandskyddat område, villkorat att byggnationen är landsbygdsutvecklande. Att en byggnation är landsbygdsutvecklande kan innebära många olika saker, tanken är att samhället/orten ska stärkas av ett ökat befolkningsunderlag. Orten ska ha tillgång och samtidigt stärka någon av följande servicefunktioner:

- Skola, barn- och äldreomsorg.
- Dagligvaruhandel och drivmedelsförsäljning.
- Kollektivtrafik och annan infrastruktur ex. bredband, telefoni, VA.
- Företagande och verksamheter.

På vissa av de orter som är aktuella i denna plan finns det redan eller planeras det för utbyggnad av kommunalt VA. Att ha ett välutbyggt VA-nät är viktigt ur miljösynpunkt och för att göra denna stora investering mer lönsam är det önskvärt att antalet fastigheter på eller i anslutning till dessa orter ökar.

Vaggeryds kommun vill ha en levande landsbygd med en demografisk spridning, där människor kan fortsätta bo utan att förlora viktiga servicefunktioner och där det är möjligt att driva lönsamma företag.

Behovet av landsbygdsutveckling ska vägas mot den inverkan på strandskyddets syften som långsiktigt kan förutses i de redovisade områdena. Om behovet av landsbygdsutveckling kan tillgodoses inom flera olika områden, bör de områden väljas där inverkan på strandskyddet bedöms bli minst. En mer restriktiv syn bör gälla i fråga om områden som har stora värden för djur- och växtlivet eller för allmänhetens friluftsliv.

Olika typer av byggnationer kan stärka landsbygden, de ska långsiktigt ge positiva sysselsättningseffekter eller upprätthålla en god servicenivå på landsbyggen.

- Bostäder, ökar befolkningsunderlaget och befintlig service har bättre förutsättningar att kunna fortsätta bedrivas.
- Verksamheter, skapar nya arbetsmöjligheter på orten vilket kan leda till att fler flyttar dit för förvärvsarbete. Exempel: En förening som ligger på landsbygden och skulle gynnas av att ha ett större medlemsunderlag.
- Anläggningar, förbättrar förutsättningarna på orten för ett hållbart samhälle både miljö- och levnadsmässigt. Exempel: verksamhet för turism som skulle gynnas av att ligga vid vatten.

Det finns kommunikationsstråk i Vaggeryds kommun vilka klassas som vägar för farligt gods, dessa två är rv30 och E4. Det bör därför ske försiktighet i exploatering av mark som ligger i anslutning till dessa två vägar. Rv30 och E4 är också av riksintresse för kommunikationer, tillsammans med järnvägssträckan Halmstad-Jönköping. Därför finns det ett generellt förbud mot nybyggnation inom 30 respektive 50 meter från rv30 och E4.

Vad är landsbygd?

Definitionen av landsbygd är inte helt enkel att reda ut. Enligt OECD definieras landsbygd genom befolkningstäthet, mätt på om det ska räknas som landsbygd är om det bor 150 personer/km² eller färre. Om denna definition används så är 70 % av Sverige landsbygd.

Jönköpings län använder sig av en definition som det numer nedlagda Glesbygdsverket använde sig av. Där tillskrivs att alla centralorter i kommunerna samt de orter som har fler än 3000 invånare ska räknas som tätorter och kan därför inte räknas som landsbygd. Därefter skrivs det att 5 minuters bilväg ut från dessa orter inte heller kan räknas in i begreppet landsbygd. 5-45 minuters bilväg ut från dessa tätorter benämns som tätortsnära landsbygd och 45 minuter och längre ut räknas som glesbygd. Enligt denna modell, bor 24 % av Sveriges befolkning på landsbygden. Även SCB har en definition på landsbygd, där alla orter över 200 personer räknas som tätort, vilket resulterar i att 16 % av Sveriges befolkning bor på landsbygden.

Det finns alltså en stor spridning av begreppet landsbygd. Definitioner mellan 70-16% är en stor skillnad och detta har upplevts problematiskt av landets kommuner, vilket framgår i ”Redovisning av ett regeringsuppdrag” av Boverket och Naturvårdsverket.

Boverket och Naturvårdsverket skriver i handboken ”Strandskydd – en vägledning för planering och prövning” (2009:4 utgåva 2) att det är den enskilda kommunen som bör definiera vad som anses som landsbygd i just sin kommun. Det bör dock ske i samråd med aktuell länsstyrelse för att få till en mer samlad bild av begreppet på ett nationellt plan.

Propositionen vilken ligger till grund för den nu gällande lagen har en mer flytande definition av vad landsbygd kan vara.

Prop. 2008/09:119

Det finns områden i och i närheten av landets större tätorter som inte kan komma i fråga för en landsbygdsutveckling enligt det föreslagna regelverket. I de delar av de tre storstadsområdena som karaktäriseras av tätbebyggelse och i andra större tätortsområden, bl.a. länscentra, där det inte finns god tillgång till orörda stränder bör det inte vara möjligt att redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Däremot bör det vara möjligt att i och i närheten av andra tätorter peka ut områden som bidrar till landsbygdsutveckling, så till vida detta inte förhindrar att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktig.

Det finns två centralorter i kommunen Vaggeryd och Skillingaryd, dessa två orter är enligt Vaggeryds kommun av landsbygdskaraktär. De anses vara det, då de två orterna är relativt små, under 5000 invånare i båda orterna, samt att det finns ett begränsat serviceutbud. De är dock av helt annan karaktär än övriga orter i kommunen, men det bör inte vara ett hinder för att de ska kunna stärkas av ett LIS-område. Den kommunala servicen, i form av kommunhuset, är förlagd i Skillingaryd. Likaså finns Systembolaget här. I Vaggeryd finns gymnasieskolan och ett lite större serviceutbud av ex kläder. I de båda orterna är kommunens äldreomsorg och andra typer av serviceinrättningar finns. Räddningstjänsten finns representerade på de båda orterna.

De två orterna utgöra tillsammans underlaget för den service som behövs i en kommun, inte enskilt. Att servicen är så uppdelad gör att båda orterna kan stärkas av LIS. Orterna erbjuder tillsammans ett basutbud av service i kommunen, för ett bredare utbud får man ta sig till Jönköping eller Värnamo.

Karaktär på lämpliga LIS-områden

Det finns många aspekter att ta hänsyn till när ett område för LIS pekas ut i den översiktliga planeringen. Ett utpekade område för LIS ska inte vara en hel sjö, utan bara en del av strandlinjen är lämplig för exploatering. Vid sjöar och vattendrag där det idag inte finns någon bebyggelse anser Vaggeryds kommun att det inte heller i framtiden ska finnas någon bebyggelse, därför pekas inte några sådana områden ut.

I bedömningen av områdets lämplighet för föreslaget ändamål ska hänsyn tas till:

- Målet om ett långsiktigt hållbart samhälle. Det kan bland annat gälla områden som saknar sammanhang till befintlig bebyggelse.
- Om det finns infrastruktur samt kommunalt vatten och avlopp eller om detta kan anordnas på ett miljömässigt och ekonomiskt hållbart sätt.
- Risk för påverkan på vattenskyddsområden.
- Översvämnings-, ras- och skredrisker.
- Att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte överträds och förutsättningarna för att uppnå desamma inte försämras. Särskilda krav kan behöva ställas för områden som påverkar vatten som ej uppnår god ekologisk status och/eller kemisk status (exklusive kvicksilver).
- Riksintressena för kulturmiljö, naturmiljö, vindbruk samt försvarets anläggningar.
- Andra allmänna intressen till exempel fornlämningar, jord- och skogsbruk.

Det finns vissa skillnader mellan ett fritidsboende och ett permanentboende. I ett område där det finns en majoritet av bostäder som fungerar som permanentbostäder för invånarna, krävs det mycket mer av service (skolor, handel) och infrastruktur (VA, bredband, vägar). Permanent boende kräver permanenta lösningar. Attraktiva fritidsboenden har en tendens att utvecklas till permanenta boenden över tiden. Detta är något kommunen ser positivt på, då det på sikt stärker Vaggeryds kommun.

Områden för bostadsändamål

Utpekande av LIS-områden för bostadsändamål kan ske i och i anslutning till mindre tätorter eller bebyggelseansamlingar runt sjöar och vattendrag. Förutsättningen är att orterna redan har eller har förutsättning för service. Målet med LIS är att den bebyggelse som kan tänkas uppföras inom strandskyddsområde ska stärka en befintlig service på närliggande orter.

Enstaka nya bostadshus med tillhörande komplementbyggnader inom ett LIS-område räknas inte som ett särskilt skäl till landsbygdsutveckling. Dessa byggnationer måste istället uppföras i anslutning till redan befintlig bebyggelse, detta för att en inte allt för spretig och oplanerad bebyggelse ska uppstå kring våra sjöar och vattendrag (med i anslutning till menas inom 200 m från befintlig bebyggelse). En förtätning av bebyggelsen är även en förutsättning för att kunna förbättra VA-förhållande speciellt dåliga avloppsanläggningar samt att tillgodose en god samhällsservice.

Områden för verksamheter och turism

Vid utpekande av LIS-områden för verksamheter ska strandkontakten vara en förutsättning eller åtminstone en avsevärd fördel för föreslagen verksamhet. Lagen anger att exempel på verksamheter som kan dra fördelar av ett strandnära läge är besöksnäringen och friluftslivet. LIS-områden för verksamheter ska långsiktigt ge positiva sysselsättningseffekter. En bedömning bör göras av om det finns klusterområden där olika besöksnäringar genom sin geografiska närhet drar nytta av varandra. I sådana områden kan det finnas anledning att ge möjlighet till ytterligare verksamheter.

Varför exploatera?

I Sverige pågår idag Europas snabbaste urbanisering, detta till de två storstadsområdena Stockholm och Malmö. Dessa två regioner tillhör Europas snabbast växande, proportionerligt sett. Hälften av landets kommuner tappar i befolkning, många står still eller ökar måttligt. Ett steg i att förändra denna utveckling är att lyfta fram och stärka landsbygdens kvaliteter.

Strandskyddet finns och är starkt av en anledning, naturen ska bevaras för nästkommande generationer! Samtidigt finns det idag utspridd bebyggelse och verksamheter vid våra vatten, där en försiktig expansion inte påtagligt skulle förändra eller skada naturen och inte heller minska eller försvåra tillgängligheten. En förtätning av den redan befintliga byggnationen skulle gynna möjligheterna i de områdena för att skapa nya och mer miljövänliga alternativ till exempelvis VA, då en gemensamhetslösning skapar bättre förutsättningar.

Det skapas möjligheter för olika verksamheter att bedrivas på ett hållbart sätt eller att det startas nya. Lämpliga verksamheter är då kanske främst sådana som ger tillskott till det rörliga friluftslivet i form av exempelvis kanotuthyrning eller campingar.

Vaggeryds kommun är övertygad om att nya attraktiva bostäder och möjlighet för näringsidkare att etablera sig på dessa platser kommer stärka kommunen över tiden. Det kan handla om människor som idag pendlar in till sitt arbete i Vaggeryds kommun och letar efter en attraktiv plats att bygga ett hus på. En sådan investering kan vara svår att försvara när en nybyggnation kostar mer än vad marknadsvärdet är när byggnaden är klar. Hus som ligger i anslutning till eller med utsikt över vatten har ett 11-20 % högre medianvärde än inte strandnära (Strandnära boende, attitydundersökning, länsstyrelsen Jönköping 2005).

På landsbygden kan det ibland vara långt mellan fastigheterna, en tätare bebyggelse med fler hushåll i närområdet skulle leda till en ökad säkerhet. Risken för inbrott och skadegörelse minskar, en social kontroll där människor kan känna trygghet med varandra.

Det finns mycket orörd strand i vår kommun, vilket ses som mycket positivt. Ambitionen med denna plan är inte att exploatera de orörda områdena utan det ska fortsatt vara restriktivt med byggnationer inom strandskyddade områden.

Även om Vaggeryds kommun under en längre tid haft en positiv befolkningsutveckling anses LIS vara ett viktigt komplement till den utveckling som sker. Att stärka de positiva strukturerna på landsbygden, med ett bevarande av landsortsskolorna, stöd för befintlig och framtida service samt skapa förutsättningar för företag och näringar.

SWOT från länsstyrelsen i Jönköping

Länsstyrelsen i Jönköping har gjort en SWOT-analys för hela länet när det gäller landsbygden och hur läget ser ut där. Analysen togs fram som ett steg i planeringsunderlaget för landsbygdsprogrammet 2014-2020. SWOT står för strengths, weaknesses, opportunities, and threats och är ett instrument för att åskådliggöra styrkor, svagheter, möjligheter och hot i ett projekt.

Nedan har Vaggeryds kommun gjort ett urval på punkter som anses knyta an till denna LIS-plan samt lagt in en kommentar till varje punkt för att tydliggöra kopplingen hur LIS kan stärka landsbygden.

Styrkor

- Starkt föreningsliv.
Med ett ökat befolkningsunderlag kan föreningslivet stärkas och fortsätta att utvecklas, även utanför Vaggeryd och Skillingaryd.
- God tillgång på idrottsanläggningar.
Med fler boende på landsbygden kan de anläggningar som finns där fortsatt finnas kvar.
- Bredbandsengagerade byalag.
På initiativ av kommunen sker det nu en intresseundersökning angående bredband via fiber.
- IT-infrastrukturen byggs ut.
Intresseskoll för bredbandsutbyggnad i Vaggeryds kommun. Desto fler intressenter i ett område desto bättre möjligheter för utvecklingen.
- Väl etablerade besöksmål för turism och friluftsliv.
Hooks herrgård, Hapimag.
- Nätverk för upprustning och utveckling av vandringsleder.
Det finns tre olika vandringsleder i kommunen, Höglandsleden, Munkaleden samt Franciskusleden, det har gjorts viss upprustning av vandringslederna de senaste åren.

Svagheter

- Ökat avstånd till skolor på landsbygden.
Med hjälp av LIS finns det större möjligheter att behålla de byskolor som finns i kommunen.
- Svårt att finansiera nybyggnation.
Ett strandnära boende har ett högre marknadsvärde vilket kan motivera husbyggandet på landsbygden.
- Svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens.
Attraktiva bostäder i sjönäraläge kan bidra till att knyta till sig kompetent personal.
- För lite byggande i trä.
Hus på landsbygden byggs ofta i trä.
- Vatten som inte uppnår god ekologisk status.
En ökad bebyggelse i närhet av vatten leder inte till sämre ekologisk status utan istället kan de befintliga husen som redan finns där utrustas med mer hållbara lösningar i form av gemensamhetslösningar eller i framtiden kommunalt VA.
- Brist på säkra gång- och cykelvägar.
Ett ökat befolkningsunderlag på landsbygden skulle gynna denna typ av investeringar.

- Ökad restid till service, sjukvård m.m.
Den geografiska närheten till service i Vaggeryds kommun är god, där centralorterna placerade i mitten. Med ett ökat befolkningsunderlag i de olika kommundelarna, ökar också möjligheten att närvaron av service på andra orter kan tillkomma.

Möjligheter

- Attraktiv livsmiljö som kan marknadsföras.
Värdet på en nyexploatering blir högre, vilket möjliggör att fler hus kan byggas.
- Idrottsverksamhet.
Andra typer av idrotter/fritidsaktiviteter kan startas med ett större befolkningsunderlag.

Hot

- Risk att bördig jordbruksmark förstörs när den används till bebyggelse och ny infrastruktur.
Exploatering på jordbruksmark ses inte som ett problem om det inte på ett negativt sätt påverkar djur- och växtlivet eller kulturmiljön.
- Ohållbar urbanisering.
Med hjälp av LIS som verktyg kan en attraktivare boendemiljö skapas och fler väljer att stanna kvar allternativt flytta ut på landsbygden.
- Brist på service, bostäder, kommunikationer som är grundläggande förutsättningar för att bo på landsbygden.
Vaggeryds kommun har en gynnsam geografisk form där centralorterna är placerade i mitten av kommunen. Detta ger närhet till det mesta vad gäller service för majoriteten av invånarna i kommunen.

Förutsättningar för LIS i Vaggeryds kommun

På nästkommande sidor redovisas dagens förutsättningar för LIS i Vaggeryds kommun, i syfte att ge läsaren en tydlig bild av läget i kommunen.

Skola

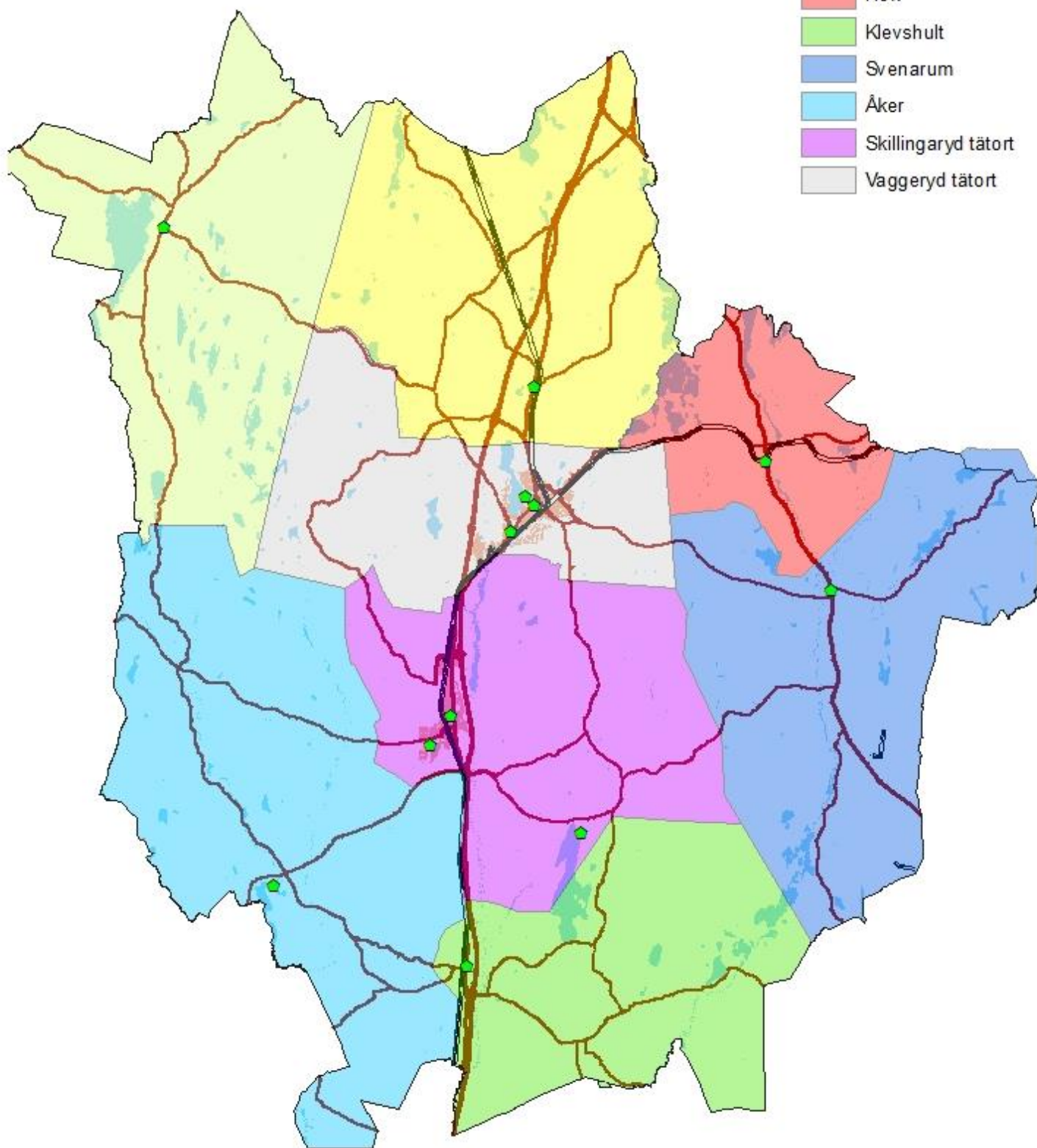
I Vaggeryds kommun finns det fem byskolor på mindre orter runt om i kommunen. Dessa skolor ses som viktiga och ambitionen är att de ska drivas vidare. Det investeras även i skolorna där den i Byarum under 2014 byggs om och till för att möta dagens krav och efterfrågan. Det har skett en måttlig ökning av befolkningen på landsbygden i Vaggeryds kommun, ytterligare byggnation i attraktiva lägen skulle kunna leda till att fler väljer att bostätta sig på landsbygden. Skolorna skulle stärkas av ett ökat elevunderlag och blir då starkt kopplade till denna plan.

Tabellen visar på alla skolor i Vaggeryds kommun.

Ort	Skola	Klasser	Antal elever	Kolumn1
Vaggeryd	Götafors skola	F-2	87	Kommunal
Vaggeryd	Östra skolan	F-2	89	Kommunal
Vaggeryd	Hjortsjöskolan	F-9	628	Kommunal
Skillingaryd	Sörgårdsskolan	F-4	143	Kommunal
Skillingaryd	Fågelforsskolan	F-9	460	Kommunal
Bondstorp	Bondstorps skola	F-3	20	Kommunal
Byarum	Byarums skola	F-3	23	Kommunal
Hok	Hoks skola	F-2	55	Kommunal
Svenarum	Svenarums skola	3-5	46	Kommunal
Åker	Åkers skola	F-5	26	Kommunal
Klevshult	Klevshults skola	F-2	26	Kommunal
Tofteryd	Tofthagaskolan	F-6	45	Friskola
Vaggeryd	Fenix kunskapscentrum	Gymnasium		Kommunal

Skolområdena, vilka illustreras på nästa sida, fungerar som geografisk avgränsning. Detta anses lämpligt då det finns en tydlig avgränsning på kartan över kommunen, samt att de är viktiga för kommunen som helhet. Det var också lätt att dela in företagen i kommunen efter postadresser och få in dem i avgränsningen. Dock är det så att människor inte enbart håller sig inom dessa områden. När det gäller exempelvis handel så gör många sina dagligvaruinköp i samband med hemfärd efter arbete. Avgränsningen ska ses som ett sätt att dela in kommunen och samtidigt koppla platser till orter/byar då det är skolan som stärks, men de kan helt klart nyttja service i hela kommunen eller på orter utanför kommunen. Detta gäller främst de platser som ligger i den norra delen av kommunen, vilka troligtvis sköter sina dagligvaruinköp i Jönköpings kommun. Det beror dock på vart man arbetar och hur ens rörelsemönster ser ut samt till vilka orter man har äldre kopplingar till, i form av släkt eller vänner.

- Skola
- Bondstorp
- Byarum
- Hok
- Klevshult
- Svenarum
- Åker
- Skillingaryd tätort
- Vaggeryd tätort

Företagande

Företag på landsbygden tampas med vissa problem som inte finns i staden. De har en låg tillgänglighet till kunder i och med att det inte bor lika många människor i en geografisk närhet. Det finns också ofta ett avstånd till centra för kunskapsproduktion och möjligheten att binda kompetent personal är inte alltid lätt för dessa företag. Många av de företag som finns och lokaliserar sig på landsbygden drivs av personens livsstil och företagen har ofta något med dennes intresse att göra.

Vaggeryds kommun har en förhållandevis gynnsam geografisk placering i och med närheten till Jönköping. Ändock tampas många företag i kommunen med svårigheter att knyta relevant arbetskraft till sig. I den kontakt kommunen har med företagarna anses det att möjligheten att knyta kompetent arbetskraft till sig skulle vara lättare om det framför allt fanns fler attraktiva boenden och bättre kommunikationer.

Som geografisk avgränsning har skolupptagningsområdena i kommunen använts. Företagen i kommunen har delats in i samma områden för att skapa en tydlig bild och ett samband. Majoriteten av företagen på landsbygden mindre med 1-2 anställda, många av dessa är jord- och skogsbruk. I övrigt är det tillverkningsindustrin som är dominerande. I Vaggeryds kommun finns det ca 1700 företag, i statistiken räknas företag med inga anställda med. I statistiken för landsbygd vilken används i denna rapport har de företag med 0 anställda sorterats bort. Vilket resulterat i att det i Vaggeryds kommun finns 403 företag, med 1 anställd eller fler.

Materialet till statistiken kommer från SCB och har tillhanda hållits av Vaggeryds kommuns näringslivsråd. Till planen har statistiken sammanställts och knutits in i den geografiska avgränsningen. Materialet är från december 2013.

Bredbandsutbyggnad

Samtliga telestationer inom Vaggeryds kommun är utbyggda med ADSL-teknik. Detta gör att nästan alla fastigheter inom kommunen kan få tillgång till en ADSL anslutning via det fasta koptarnätet. Beroende på avstånd till telestationen varierar den kapacitet man kan få.

Mer och mer blir vi beroende av en bra och snabb uppkoppling mot Internet. I takt med att tjänsterna som finns blir mer kapacitetskrävande har fokus flyttats mot att det är fiber som behövs. Statens målsättning är att 90 % av befolkningen senast 2020 ska ha möjlighet att ansluta till en kapacitet på 100 Mbit/s eller mer. Även om utbyggnaden av 4G pågår kommer det bli svårt att täcka alla delar med en motsvarande kapacitet som en fiber kan erbjuda.

Utbyggnaden av fiber har börjat i Vaggeryds kommun. Det finns två föreningar som arbetar aktivt med dessa frågor, en som representerar den östra sidan och för den västra. Tillsammans har de nästan 1200 anslutningar till boende, företag, skolor och föreningar.

Desto fler fastigheter som ansluter sig till föreningarna desto bättre blir de ekonomiska förutsättningarna för utbyggnaden av fiber. Flertalet fritidshus har valt att ansluta sig, vilket indikerar på att de kanske i framtiden kommer omvandlas till mer permanenta bostäder.

Säkerhet

Vid många sjöar och vattendrag i Vaggeryds kommun består bebyggelsen av fritidshus. Detta innebär att under vissa delar av året befinner det sig lite folk i fritidsområdena, vilket kan leda till en ökad risk för inbrott och skadegörelse. Med en ökad andel permanentboende i eller i anslutning till dessa områden skulle det bli en starkare social kontroll och risken för inbrott eller skadegörelse minska. Risken att hus brinner ner till grunden skulle också kunna förebyggas om människor befinner sig i områdena under hela året.

Friluftslivet

För många människor fyller naturen en viktig funktion som källa för rekreation, inspiration och kreativitet. Den varierande naturen med skog och vatten ger många möjligheter till ett rikt friluftsliv. Det är viktigt att friluftslivets förutsättningar beaktas i LIS-planen och i framtida detaljplaner och lovsleden. Det ska alltid lämnas en fri passage för att tillgodose tillgängligheten till strandlinjen, men det gäller även att se till hur områdena används idag. Nybyggnation kan med fördel placeras bakom vegetationsskydd så den syns så lite som möjligt från vattnet.

Källsortering

Närhet till en källsorteringsstation är viktigt för hur mycket vi återervinner. Ett ökat befolkningsunderlag kan leda till att fler stationer tillkommer eller att de befintliga finns kvar på orterna. Källsorteringsstationerna ägs av Förpacknings och tidningsinsamlingen (FTI AB).

Mobil grovsopsinsamling är något Vaggeryds kommun använder sig av för att minska på den mängd större avfall som finns ute i kommunen. Det kan i många fall vara svårt att få möjlighet att göra sig av med detta avfall, insamlingen underlättar detta för kommuninvånarna.

Källsorteringsstationer	Mobil grovsopsinsamling, 1 ggr/år
Vaggeryd	Skillingaryd
Skillingaryd	Klevshult
Byarum	Åker
Hok	Hok
Bondstorp	Hagafors
Klevshult	Bratteborg
	Bondstorp

Hur mår vattnet i Vaggeryds kommun?

Vattnet och dess kvalitet är en fråga som styrs av lagstiftning från EU, det så kallade ramdirektivet för vatten. Tanken är att hela unionen ska arbeta tillsammans för en bättre kvalitet på alla vattenförekomster. De administrativa gränserna har gått från att vara kommuner eller län till en helhetssyn över de olika vattensystemen/avrinningsområdena. Vaggeryds kommuns vatten tillhör Västerhavets och Södra Östersjöns vattendistrikt. Dessa två vatten är där de vattendrag som finns i kommunen så småningom rinner ut. Merparten av vattendragen i Vaggeryds kommun mynnar i Västerhavet. Endast en mindre del i den norra kommundelen leds via Vättern till Södra Östersjön

Det finns idag vissa problem med sjöar och vattendrag i Vaggeryds kommun. Framför allt gäller det den kemiska statusen på vattenförekomsterna, som är satt till uppnår ej god, detta gäller dock i hela Sverige och beror på historiska utsläpp av kvicksilver. Men även den ekologiska statusen är i vissa vattenförekomster undermålig och når ej upp till god status. En förutsättning för att ett vatten ska kunna pekas ut i LIS-planen är att normen för vattnet inte överträds eller riskeras att inte uppnås inom utsatt tid.

Bedömning

Det görs en bedömning av vattenförekomsten utifrån ekologiska och kemiska faktorer. Påverkansgraden av naturliga och onaturliga faktorer som kan finnas i vattnet bedöms. Det kan vara miljögifter, kvicksilver, främmande arter eller olika barriärer som gör att vattenlevande organismer inte kan vandra fritt i vattnet.

Biologiska kvalitetsfaktorer	Sjöar: Växtplankton, bottenfauna, makrofyter, fisk och i vissa fall kibetalger Vattendrag: Pleväxt, bottenfauna, fisk Kustvatten: Växtplankton, makroalger och gömfröiga växter, bottenfauna och fisk i övergångsvatten
Fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer	Sjöar: Näringsämnen, ljusförhållanden, syrgasförhållanden, försurning, särskilda förorenande ämnen Vattendrag: Näringsämnen, försurning, särskilda förorenande ämnen Kustvatten: Näringsämnen, ljusförhållanden, syrgasförhållanden, särskilda förorenande ämnen
Hydromorfologiska kvalitetsfaktorer	Sjöar och vattendrag: Konnektivitet, hydrologisk regim, morfologiskt tillstånd Kustvatten: Konnektivitet, hydrografiska villkor, morfologiskt tillstånd.

Statusklassning

Bedömningen ligger sedan till grund för vilken status vattenförekomsten får. Det finns olika nivåer, från hög status till dålig status när det gäller ekologi (se bild nedan). Kemisk status har två nivåer god och uppnår ej god. Som tidigare nämnt är alla vatten i Sverige klassade till ej god gällande kemisk status. Statusen sätts efter i vilken mängd eller storlek som vattenförekomsten anses vara påverkat.

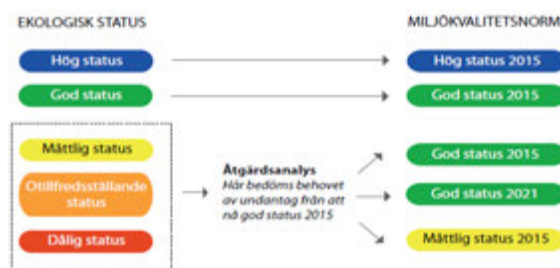

Bild: Vattenmyndigheten

Miljökvalitetsnorm

Miljökvalitetsnormen visar på vilken status vattnet ska ha vid den angivna tidpunkten och vilka åtgärder som anses behövas för att kunna nå upp till normen. Miljökvalitetsnormen ska alltid sättas till god och får inte försämrats. Det är vattendelegationen i respektive vattendistrikt som beslutar om miljökvalitetsnormerna för vattenförekomsterna. Besluten grundar sig på bedömningar som gjorts av kommuner, landsting och organisationer.

Exempel på åtgärder för att nå upp till normen

- Kalkning genomförs regelbundet för att minska försurningen i våra sjöar och vattendrag. På detta vis kan effekterna av försurningen minskas.
- Arbete för att ordna fria vägar för fisk i våra vatten. Detta är ett omfattande projekt och vandringsvägar runt dessa hinder kan behövas göras.

För kemisk status sätts det inget årtal för när normen ska vara uppnådd. Detta beror på kvicksilverföreningarna som inte anses möjliga att åtgärda inom en utsatt tid, det är helt enkelt inte tekniskt möjligt att lösa de problem som finns.

VISS

Vatteninformationssystem Sverige (VISS) är en databas där Sveriges större vattenförekomster finns. Här finner man information om vattnets ekologiska och kemiska status samt satt miljökvalitetsnorm för både yt- och grundvatten. Vilka åtgärder som ska till för att förekomsten ska förbättras samt vilket år det ska vara klart. På www.viss.lansstyrelsen.se kan man söka på vattenförekomster eller navigera via karttjänsten.

Sex-årscykler

Vattenförvaltningen bedrivs i sexåriga cykler som innefattar ett antal återkommande moment. Den första cykeln avslutades 2009. Den innevarande cykeln sträcker sig fram till slutet av år 2015. Målet är att alla Sveriges vatten ska ha uppnått minst god status år 2015. I de fall detta inte är möjligt av olika skäl kan tiden förskjutas som längst till år 2027.

Ytvattenförekomster som ingår i LIS-planen

Tabellen på nästa sida visar de sjöar och vattendrag som omfattas av LIS-planen. Den ekologiska och kemiska statusen samt miljökvalitetsnorm redovisas, i de fall de finns med i VISS. Vid varje områdesbeskrivning senare i planen finns det mer utförlig beskrivning av situationen vid den specifika vattenförekomsten.

Alla vatten i landet uppnår ej god status gällande kemiska föreningar, det är kvicksilver som är orsaken till detta. Orsaken till att det förekommer höga halter av kvicksilver är historiska utsläpp från industri och kanske främst på grund av nedfall från andra länder som har haft en stor påverkan på våra vatten. Kvicksilvret lagras i jorden och söndras sakta ut vattnet, detta gör att det är svårt att bedöma när en bättre kvalitet kan uppnås.

För information om grundvatten eller andra ytvattenförekomster se VISS eller läs mer i kommunens översiktsplan från sidan 38.

Sjöar och vattendrag som omfattas av LIS-planen

Ort	Vatten	Ekologisk status	Kemisk status	Mkvn Ekologisk
Hok	Hokaån	Måttlig	Ej god	God 2021
Hok	Norresjö & Södresjö	Ej klassad	Ej klassad	Ej klassad
Hok	Käringasjön	God	Ej god	God 2015
Byarum	Fängen	Måttlig	Ej god	God
Byarum	Sandsjön	God	Ej god	God
Byarum	Långsjön	Ej klassad	Ej klassad	Ej klassad
Byarum	Vederydssjön	Måttlig	Ej god	God 2021
Byarum	Eckersholmsdammen	Ej klassad	Ej klassad	Ej klassad
Bondstorp	Rasjön	God	Ej god	God
Åker	Långasjön	Måttlig	Ej god	God 2021
Skillingaryd	Linnesjön	God	Ej god	God
Vaggeryd	Skogshyltasjön	Ej klassad	Ej klassad	Ej klassad
--	Bråtagölen	Ej klassad	Ej klassad	Ej klassad

Vatten och avlopp

Vid nyexploatering finns det krav på att vatten och avlopp (VA) anordnas på ett hållbart sätt. VA-frågan behandlas i samband med bygglov. VA kan ordnas för varje fastighet (enskild anläggning), för fler fastigheter gemensamt (gemensamhetsanläggning) eller i kommunal regi. Ansvaret för att ordna VA är olika beroende på var fastigheten är belägen.

VA inom VA-verksamhetsområden (kommunalt VA)

Kommunfullmäktige fastställer kommunala VA-verksamhetsområden (VVO). Inom dessa områden gäller Lagen om allmänna vattentjänster. I 6 § framgår det vilka skyldigheter kommunen har

6 § Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va- anläggning.

Inom VVO har alltså kommunen ansvar för vatten och avlopp och om fastigheten är belägen inom VVO måste alla fastigheter anslutas till kommunalt avlopp. När det gäller vatten kan enskilda brunnar accepteras under förutsättning att vattnet är lika bra som det kommunala, vilket är mycket ovanligt. I Vaggeryds kommun hanteras VA-frågor inom VVO av Tekniska kontorets VA-enhet och behandlas politiskt av tekniska utskottet.

VA vid exploatering

Om en exploatering är aktuell inom ett befintligt VVO måste VA lösas enligt Lagen om allmänna vattentjänster.

Om en exploatering är aktuell utanför VVO men i direkt anslutning till ett sådant, kan kommunfullmäktige, under förutsättning att det är tekniskt och ekonomiskt rimligt, välja att utvidga VVO så att den nya exploateringen innefattas i verksamhetsområdet. Om exploateringen är omfattande är det mer sannolikt att VVO utvidgas än om exploateringen endast innefattar en enstaka fastighet.

Om en exploatering är aktuell utanför VVO och om den dessutom är belägen långt från närmaste fastställda VVO blir frågan om hur VA skall lösas mer komplicerad. Om exploateringen enligt 6 § Lagen om allmänna vattentjänster utgör ”ett större sammanhang” skall VVO fastställas och kommunalt VA ordnas. Begreppet ”ett större sammanhang” anses vara uppfyllt om antalet fastigheter uppgår till minst 15-20 st. Om 6 § skall gälla eller inte avgörs dock i varje enskilt fall bland annat beroende på markförhållanden och avstånd till närmaste sjö eller vattendrag.

VA-plan

I Vaggeryds kommun har arbetet med att ta fram en VA-plan påbörjats och planen ska bestå av tre delar:

- VA-översikt, som skall beskriva nuvarande förhållanden såväl inom som utanför fastställda VVO.
- VA-policy, som antas av kommunfullmäktige och där riktlinjer fastställs bland annat för hur kommunen skall arbeta med VA-frågor vid exploateringar.
- VA-plan, som bland annat skall visa på vilka områden, som är aktuella att anslutas till kommunalt VA och vilka områden, som får lösa VA på egen hand. Målsättningen är dessutom att ta fram en ungefärlig tidplan för den kommunala utbyggnaden och vad som skall gälla under tiden fram till dess utbyggnaden skett.

VA utanför VA-verksamhetsområden

Om fastigheten är belägen utanför VVO ligger ansvaret för att ordna VA på den enskilde fastighetsägaren. Fastighetsägaren kan i vissa fall ordna VA enbart för den egna fastigheten i en så kallad enskild anläggning. I andra fall kan fastigheten ingå i någon form av gemensamhetslösning. Ibland bildas så kallade gemensamhetsanläggningar med hjälp av Lantmäteriet. I vissa fall kan vatten ordnas enskilt men avlopp i någon typ av gemensam anläggning och tvärtom.

För att anlägga ett enskilt avlopp med wc krävs tillstånd från miljö- och byggnämnden. Tillstånd krävs också om man ansluter en vattentoalett till en befintlig avloppsanordning. En avloppsanläggning dit inget toalettavlopp leds ska anmälas till miljö- och byggnämnden innan den inrättas.

Det vanligaste är att enskilda avloppsanläggningar utförs med slamavskiljare och efterföljande infiltration. Dessa klarar normal skydds nivå. Om det är svårt att ordna avlopp på en plats kan minireningsverk vara en lösning. I undantagsfall och då endast för fritidsboende godtas slutna tank. Endast toalettavloppet får anslutas till en slutna tank.

Avloppsanläggningar får inte ligga för nära sjöar och vattendrag, både av hygieniska skäl och med tanke på övergödning. Avståndet bör aldrig understiga 30 m. Hur långt avstånd som behövs i det enskilda fallet avgörs av markförhållandena på platsen.

Skyddsavståndet mellan avloppsanläggningar och dricksvattenbrunnar avgörs av hur snabbt grundvattnet transporteras i marken. Vattentransporten mellan avlopp och dricksvattenbrunnar måste ta minst två månader för att inte riskera förorening. Under den tiden och transportsträckan har mikroorganismer och näringsämnen brutits ner eller bundits i marken och utgör ingen fara för hälsa eller miljö. Det är dock kostsamt att mäta hur fort vattnet rör sig i marken, därför används riktvärdet att det ska vara minst 50 meter mellan vatten och avlopp när avlop-

pet ligger nedströms. Vid vissa markförhållanden kan det krävas betydligt längre avstånd, t.ex. när det är grov sand eller grus i marken eller där avloppet placeras uppströms dricksvattenbrunnen. Då kan en mer ingående utredning behöva göras.

Det ska vid bygglov undersökas om det är möjligt att anlägga ett enskilt avlopp vid platsen. På vissa platser kan det vara svårare att anlägga ett hållbart avlopp. Då kan det krävas hög skyddsnivå vilket innebär att högre krav ställs på reningsfunktionen. Om hög skyddsnivå behövs bedöms i det enskilda fallet. Några områden är utpekade i ÖP2012, men det kan finnas fler sjöar/vattendrag som har hög skyddsnivå.

Det finns också områden i Vaggeryds kommun där nya enskilda avlopp ej bör anläggas, för dessa områden är det lämpligt med någon slags gemensamhetslösning.

Vaggeryds kommun har inventerat ett stort antal avlopp i kommunen. Denna inventering har använts som underlag för utpekandet av LIS-områden. I vissa av de utpekade LIS-områdena där det gjorts inventeringar finns det avlopp som är uttjänta och bedöms dåliga. Detta innebär att det krävs mycket vid ytterligare tillkomst av enskilda avlopp. Ur reningsynpunkt är gemensamhetslösningar att föredra, särskilt i dessa områden där bostäder ligger nära varandra. Det kan dock i vissa fall vara problematiskt att anordna gemensamma anläggningar då många inte vill ha gemensamhetslösningar pga. oro för konflikter angående skötsel och underhåll samt att fastighetsägare inte ligger i samma tids fas för en ny avloppsanläggning.

Tabellen visar på alla utpekade vattendrag och sjöar som är berörda av LIS-planen och vilken situation som finns där idag och vad som är acceptabelt i framtiden.

Vatten- och avloppssituation vid berörda vattenförekomster			
Sjö/vattendrag	Skyddsnivå	Situation i dagsläget	Framtid
Hokaån		Kommunalt VA/Enskilda	Enskilda/kommunalt
Norre- & Södresjö		31 inv varav 15 undermåliga avlopp	Enskilda/gemensam
Käringasjön	Hög	Gemensam 4 fast. Resterande tankar	Gemensam/kommunalt
Fängen	Hög	Slutna tankar, enskilt vatten	Enskilda/gemensam/kommunalt
Sandsjön	Hög	Slutna tankar, enskilt vatten	Enskilda/gemensam/kommunalt
Eckersholmsdammen		Inga problem med avlopp	Enskilda/gemensam
Långsjön	Hög	3 infiltrationer, 5 slutna tankar	Enskilda/gemensam
Vederydssjön		Infiltration, tankar vid visstidsboende	Enskilda/gemensam
Rasjön		Kommunalt VA/Enskilda	Kommunalt, byggs ut 2014/2015
Långasjön		Inga fastigheter i LIS-området	Enskilda/gemensam
Linnesjön Norr	Hög	Gemensam för stiftgård och skola	Enskilda/gemensam/kommunalt
Linnesjön Väst	Hög	Enskilda	Enskilda/gemensam/kommunalt
Linnesjön Syd	Hög	Slutna tankar	Gemensam/kommunalt
Skogshyltasjön		Gemensam samt ensilda	Enskilda/gemensam
Bråtagölen		Enskilda	Enskilda

Läs mer om kommunens syn på vatten och avlopp i översiktsplanen från sidan 47.

Ras- och skredrisk

Generellt är det viktigt att undersöka de geotekniska förutsättningarna för att kunna bedöma riskerna med all form av bebyggelse. Detta gäller särskilt i områden som ligger strandnära där det ofta finns naturliga höjdnivåer som kan påverkas av förhöjda vattennivåer som kan leda till stranderosion. Dock får det i denna planhandling räcka med en mycket översiktlig bedömning gällande förutsättningarna. Dels då det är svårt att veta om det kommer ske någon exploatering inom utpekade LIS-områden och dels är det väldigt kostsamt.

I Vaggeryds kommun består marken till största del av isälvsavlagringar utefter Härån och Hokaån, Väster- och Österån, i ett stråk från Vederydssjön och söderut samt längs Laganda-

len. Den mer höglänta terrängen i kommunen består till största del av morän. På varje område beskrivs vilken typ av jord som finns, men det görs ingen bedömning utifrån det. Isälvsavlagringar eller isälvs sediment har tillkommit genom avsmältningen av inlandsisen och består av grus, sand och lera.

Stranderosion är något som troligtvis kommer bli vanligare runt sjöar och vattendrag i takt med att vattennivåerna stiger. Det är därför viktigt att inte placera bebyggelse nära branta strandkanter, eller vid branter där den nya strandkanten kan tänkas hamna efter de förhöjda nivåerna.

Vid byggnation intill stränder där det kan finnas branta sluttningar ner mot stranden är det extra viktigt att ha de geotekniska förutsättningarna helt klara. Det kommer inte i planhandlingen göras några grundliga undersökningar kring markens beskaffenhet. De geotekniska förutsättningarna kommer att behandlas i de framtida detaljplaner och lovhandlingar.

Översvämning

Översvämningar är ett problem som måste tas hänsyn till vid planering av byggnader i strandnära lägen. Det förändrade klimatet bidrar till ökade vattenflöden i sjöar och vattendrag. Det är idag svårt att veta exakt hur mycket nivåerna kommer stiga, därför ska byggnation kring vatten ske på nivåer som kan säkerställa att de inte berörs av förhöjda vattennivåer.

Det kan även finnas risk för, i takt med förhöjda vattennivåer, att dammar och regleringar i vattendrag inte längre klarar flödena. Detta kan leda till att stora vattenmassor samtidigt strömmar fram i ett vattendrag och kan orsaka stora problem nedströms.

I LIS-planen finns det framförallt två vatten som har varierande vattennivåer. Det är Hokaån och Långasjön. I Hokaån är det en reglering av vattnet i den södra delen av Hokaån som gör att nivåerna till och från är höga eller låga. I Långasjön varierar nivåerna någon meter vilket har lett till att bryggorna vid den kommunala badplatsen fick tas bort. Denna vetskap finns med i den fortsatta planeringen och tillkommande bebyggelse ska placeras på sådana nivåer över normalvattennivån att riskerna med översvämning undviks och minimeras.

I avsnittet vattenplanering i ÖP2012 för Vaggeryds kommun står det att *"Områden/vattendrag/dammar/fördämningar med översvänningsrisker samt ras- och skredrisker identifieras och inventeras, konsekvenserna analyseras samt att riktlinjer för den fysiska planeringen upprättas."* Detta ska enligt ÖP behandlas i den under framtagande planen för vatten och avlopp i kommunen.

Riksintresse

LIS-planen kommer i kontakt med tre olika riksintresseområden, två för naturmiljövård och ett för kulturmiljövård. Område utpekade som riksintresse ska skyddas mot ingrepp eller åtgärder som kan innebära påtaglig skada för riksintresset. Riksintressena har tydliga avgränsningar på kartan, men det kan vara så att intressanta miljöer kopplade till riksintresset även finns utanför den geografiska avgränsningen. Därför kan det krävas ytterligare undersökningar om det blir aktuellt med byggnation i eller i anslutning till dessa riksintresseområden. Det kan komma ställas krav på gestaltning och placering av tillkommande bebyggelse för att passa in i omkringliggande landskap.

Utpekade riksintresseområden som berörs av LIS-planen är.

- Naturmiljöområde: Våtmark vid Sandsjön
- Naturmiljöområde: Morarps och Mörhulta mosse
- Kulturmiljöområde: Ekeryd, Skjutebo

Mer utförliga beskrivningar finns på de områden som kommer i kontakt med riksintressena. Läs mer om kommunens natur- och kulturområden i översiktsplanen från sidan 14.

Områden som är lämpliga för LIS

- Lokaliseringen skall vara lämplig med hänsyn till topografi, geologi och landskap. För att marken skall vara lämplig med hänsyn till topografi, geologi och landskap krävs att markens beskaffenhet är bra, att bebyggelsen inte stör landskapsbilden och att marknivåerna och markförhållandena är sådana att fri passage går att ordna.
- Lokaliseringen skall vara lämplig med hänsyn till natur- och kulturvärden. Området påverkar inte riksintressen, eller Natura 2000-områden negativt.
- Lokaliseringen skall vara lämplig med hänsyn till infrastruktur, som vatten och avlopp samt vägnät. Områden som skall prioriteras har möjlighet att ordna kommunalt VA eller möjlighet att skapa ett underlag för en bättre VA-lösning än befintlig.
- Områden som bedöms stödja service så som affär, skola eller barnomsorg. Alla arbetstillfällen som skapas bidrar till en levande landsbygd.
- Området har redan ianspråktaga sjöar och stränder.
- Området utgör en förtätning eller utvidgning av befintlig sammanhållen bebyggelse eller skapar genom ny sammanhållen bebyggelse en långsiktig boendeutveckling.
- Det skall finnas förutsättningar att trygga allemansrättens tillgång till strandområden och får inte negativt påverka livsvillkor för djur- och växtliv.
- Vattendraget ska ha god statusklassning enligt vattenförvaltningen och/eller att det går att påvisa att nybyggnationen inte medför en negativ miljöpåverkan på vattendraget.
- Platsen kan bebyggas utan att ett större område vid en sjö upplevs ”privatiserat” och platsen kan bebyggas utan att bryta viktiga stråk i ett område.

Områden som ej är aktuella som LIS-områden

- (Områden med följande kriterier kan inte bli aktuella som LIS-områden).
- Naturresevat och Natura 2000-områden.
- Helt oexploaterade sjöar.
- Riksintressen, om LIS-området bedöms påtagligt skada riksintresset.
- Områden som är olämpliga exempelvis med hänsyn till risk för översvämning, skred och ras, eller övriga natur-, kultur- eller friluftsvärden.
- Vattenskyddsområden.
- Vattendrag med otillfredsställande klassning enligt vattenmyndighetens statusklassning.

Konsekvenser och intressekonflikter

Kommunen har en positiv inställning till att förändra fritidsboende till permanentboende. Kommunen pekar även ut delar runt sjöar där kommunen kan tänka sig att låta ny bebyggelse komma närmare vattnet än 100 m. Vilket innebär att fler bostäder/verksamheter kan byggas i området. I utpekade LIS-områden kan bebyggelsen tillåtas komma närmare än 100 m. Utan LIS-områden skulle Vaggeryds kommun inte ha möjlighet att påvisa områden där man kan tänka sig lättnader i strandskyddet för att gynna landsbygdsutvecklingen. Svårigheterna med att låta befintliga byar utvecklas skulle kvarstå. Fler bostäder/verksamheter skulle man fortfarande kunna bygga men utan lättnader i strandskyddet.

En intressekonflikt som eventuellt kan uppstå är att befintliga fastighetsägare i området inte är positiva till att det byggs mer i samma område. Försäljning av nya tomter kan skapa intressekonflikter mellan tomtägare. Ur miljösynpunkt vore det en fördel att tillkommande bebyggelse kom nära befintlig, både ur hushållningssynpunkt och ur miljösynpunkt.

Även avloppssituationen kan bli en framtida intressekonflikt eftersom de nya kraven på avloppsrening gör att många befintliga avlopp kan komma att dömas ut. I en samordning för att lösa hela avloppssituationen kan konflikter uppstå. En annan tänkbar konflikt är att kommunen med skärpt VA-lagstiftning kan bli tvungna att ta ansvar för avloppet om befolkningen ökar i området. Om en kommunal VA-lösning görs kan privatpersoner tvingas ansluta sig till VA-kollektivet vilket i sig kan bli en konflikt. Förutom bestämmelser i strandskyddslagstiftningen om exempelvis fri passage med mera gäller nedanstående riktlinjer för LIS-områden i Vaggeryds kommun.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvenserna för planen finns i översiktsplanen för Vaggeryds kommun. Konsekvenserna för detta planförslag anses ej ha en annan påverkan än vad som finns beskrivet i översiktsplanen.

Mellankommunalt

Det är Vaggeryds kommuns uppfattning att inga av de utpekade LIS-områdena påverkar någon av de omkringliggande kommunerna. Det har inte heller i samrådskedet kommit fram några synpunkter från dessa kommuner.

Riktlinjer för exploatering inom LIS-områden

- I området skall byggnader ges sådan utformning med avseende på form, färg och material att den ansluter till respektive områdes byggnadstradition och landskapsbild.
- Inom områden med öppen landskapsbild skall ny bebyggelse placeras med vegetationsskydd eller i anslutning till befintlig bebyggelse.
- Inom områden med betydelse för rationell jordbruksdrift eller skogsdrift får ny byggnad eller avstyckning inte innebära inskränkningar i driften eller splittra sammanhängande brukningsområden.
- För byggnation av fler än 5 hus i grupp skall detaljplan upprättas.
- På områden med särskilt intresse för naturvård, kulturminnesvård skall stor hänsyn tas till det rörliga friluftslivets intressen vid tillkomst av ny bebyggelse. Till exempel vid badplatser och vandringsleder.

Analys av LIS-områden

Vy över Linneshön

För vidare läsning

Först presenteras de sedan tidigare antagna LIS-områden vilka finns med i Vaggeryds kommuns ÖP2012. Vidare kommer en karta som redovisar de sedan tidigare antagna LIS-områdena samt de nya områdena i kommunen.

Områdena redovisas genom att först beskrivs den ort som anses stödjas av utpekade LIS-områden för att sedan följas av de vattendrag/sjöar där det finns föreslagna platser för LIS. På beskrivningen av orten framgår det vad som kan stödjas av LIS. Det finns även en beskrivning på LIS-området, där det specifika området redogörs och hur det kan stärka orten som platsen har samband med.

Till områdena följer en karta där utpekat LIS-område är inritat med en röd markering. Kartorna har en blå markering kring alla vattendrag och sjöar, det är markeringen för strandskydd och går 100 m ut från strandkant både på land och i vattnet.

Sedan tidigare antagna LIS-områden

I Vaggeryds kommuns översiktsplan (ÖP2012) finns ett antal LIS-områden redovisas. Kommunen är av den uppfattningen att dessa områden inte behöver revideras utan de finns med i denna plan för att få en samlad bild av alla LIS-områden i kommunen. Det som görs är att utpekade områden vävs in i den geografiska avgränsningen med skolområden, en Ortsbeskrivning läggs till samt att motiveringen till landsbygdsutveckling stärks.

De sjöar och vattendrag som är utpekade i ÖP2012 är följande:

- Långasjön → Åker
- Linnesjön → Skillingaryd
- Hokaån → Hok
- Rasjön → Bondstorp

Områdena kring Fängen, Sandsjön och Käringasjön fanns även de med i ÖP2012, Vaggeryds kommun gör nu ett omtag kring dessa tre områden för att på ett mer tydligt sätt redovisa kopplingen till de orter som anses stödjas.

LIS-områden i Vaggeryds kommun

Nedan presenteras de LIS-områden vilka tagits fram utefter kriterierna nedan, vilka redovisats i sin helhet tidigare i dokumentet.

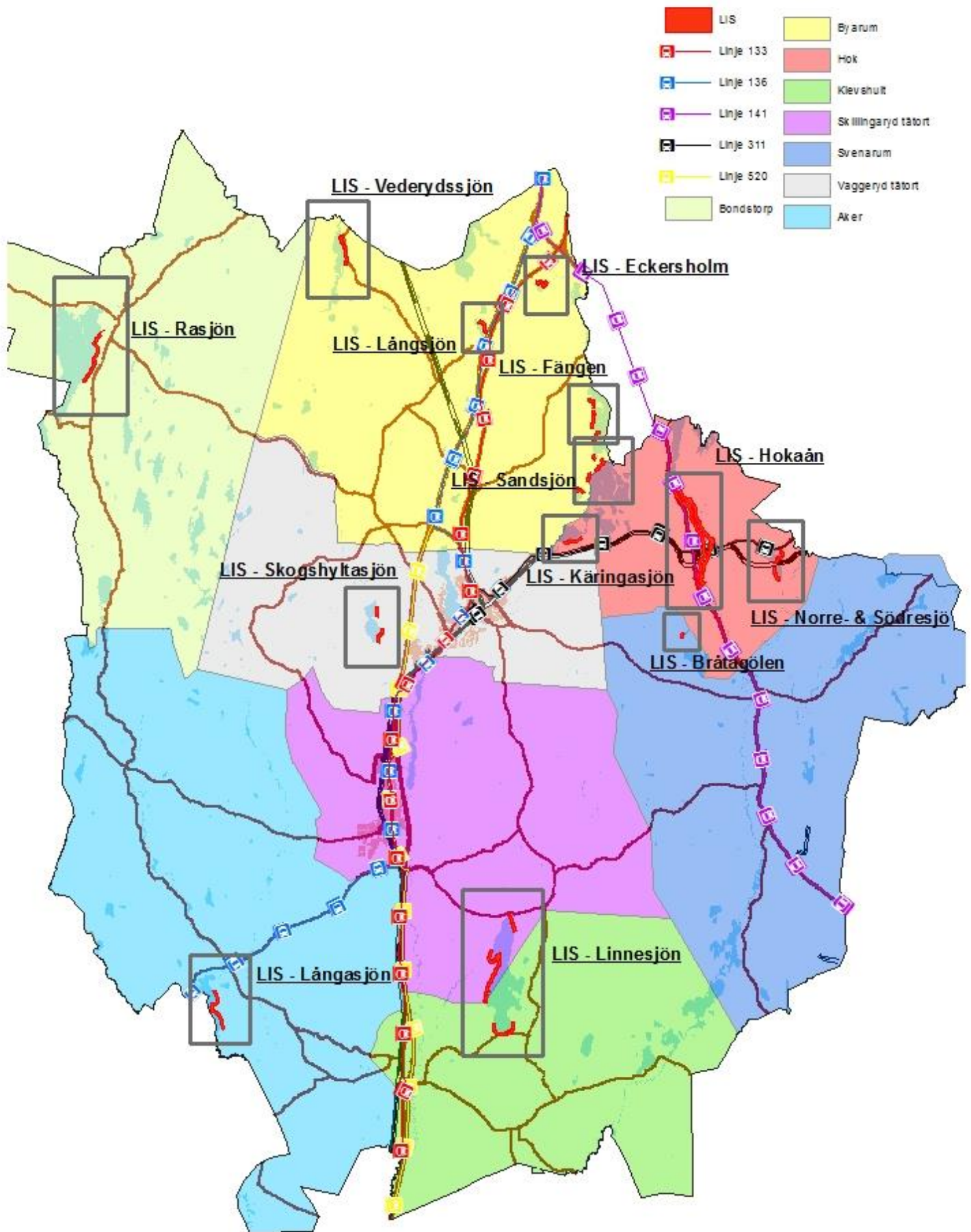
Kriterier för LIS

- Skolorna på landsbygden
- Företag på landsbygden
- Verksamheter & turism
- Bredbandsutbyggnad
- Återvinning
- Kollektivtrafik
- Säkerhet
- Vatten och avlopp

Alla de områden som är markerade på kartan på följande sida uppfyller de kriterier som satts upp av Vaggeryds kommun samt uppfyller de krav som ställs av lagen. Områdena är knutna till en geografisk plats/ort indelade efter skolområdena i kommunen.

På nästkommande sida presenteras de redan antagna områdena från ÖP2012 samt de föreslagna områdena i denna LIS-plan. Den översiktliga bilden markerar hela sjöar men själva LIS-områdena är inte hela sjöar utan delar av vattendraget/sjön och redovisas i detalj på följande sidor i planen.

Alla utpekade LIS-områden upptar tillsammans 26,69 km av den totala strandlängden i kommunen som är 711 km. Det resulterar i att 3,75 % av den totala strandlängden omfattas av LIS. Det är inte enbart oexploaterad mark som räknas in i detta utan även den befintliga bebyggelsen tar upp en del av de km som LIS omfattar. På varje område redovisas andel av strandlängden som omfattas av utpekat LIS-område. Enligt en pilotkartering gjord av Länsstyrelserna om byggnation inom strandskydd är 8,9 % av Vaggeryds kommuns strandlängd påverkad av byggnader. Detta gäller dock endast sjöar. Det har dessutom gjorts en påverkanszon runt byggnaderna på 50 m som gör att ytterligare mark tas med i beräkningarna.

Hok

Hok, beläget i de nord östra delarna av kommunen och är grundat på platsen där ett järnbruk en gång var beläget, vilket tillhörde Hooks gård. När järnvägen drogs fram mellan Nässjö och Värnamo anläggs en station på platsen och ett samhälle tar form. Under den första halvan av 1900-talet byggdes det i etapper i Hok, för att under 1970-talet kulminera och en omfattande bebyggelse skedde.

Det bor idag ca 650 personer i Hok. Merparten av dessa pendlar till sina förvärvsarbeten inom kommunen, men många pendlar även till Jönköping. Det finns flera mindre verksamheter och industrier på orten. Bebyggelsen präglas bland annat av friliggande bostadshus, ett antal mindre industrier, restaurang och drivmedelsmack. Hooks herrgård ca 2,5 km norr om samhället ligger i det öppna landskapet, precis vid sjön, med golfbanor liggandes runt om.

Riksväg 30 går genom Hok och är riksintresse för kommunikation, samt rekommenderad väg för transporter med farligt gods. Detta medför att nybyggnation inom 30 meter från vägen är olämplig.

Hooks herrgård är den stora arbetsgivaren i området och den stora satsning som gjorts där under 2014 antas öka attraktionen ytterligare. På orten finns det service i form av pizzeria, café och drivmedelsstation. Lanthandeln har öppnat och stängt ett par gånger och just nu finns det ingen som bedriver verksamhet här.

Näring/service

- Naturcamping
- Hook herrgård
- Skola F-6
- Bensinmack
- Pizzeria
- Diverse småindustrier
- Café
- Idrottsplats
- Bibliotek (öppet måndagar 16-19)

Infrastruktur

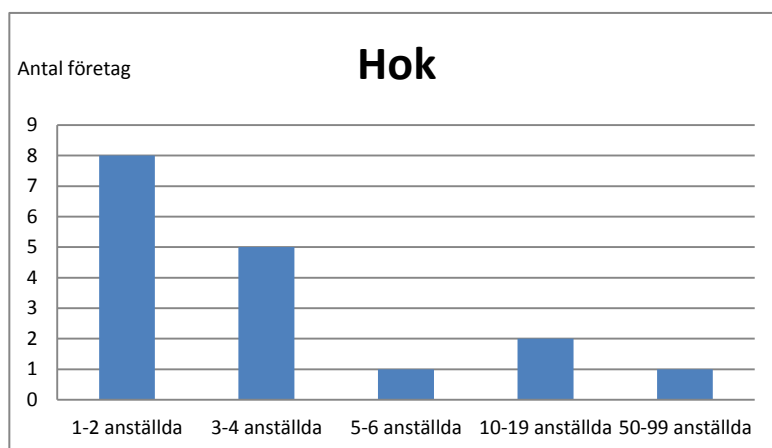
- Kommunalt vatten och avlopp
- Riksväg 30

Vattendrag/sjöar

- Hokaån
- Norre- & Södresjö
- Käringasjön

Kommunikationer

- Tågstation Nässjö - Halmstad
- Länsbuss 141 Jönköping - Lammhult
- Länsbuss 311 Vaggeryd - Nässjö

Hokaån

I området mellan herrgården och samhället finns det befintliga bostadshus på den östra sidan. Den östra sidan av Hokaån och Hokaån används för friluftsliv med idrott, promenadstigar och golf. Den västra sidan är ett skogsområde mellan vattnet och riksväg 30. Näringslivet i området består av tillverkningsindustrierna i Hok och den lokala service som finns i samhället samt den verksamhet som herrgården bedriver. Närmsta servicebutik för dagligvaruhandel finns i Vaggeryd ca 10 km väster om orten.

Hokaån ingår i Lagans vattensystem och är belägen 2,5 km norr om Hok. Höjden över havet är 198,9 m. Vattnet är mestadels brunfärgat och näringsfattigt, en del mer näringsrika miljöer förekommer. Areal på sjön är 127 ha och ett största djup noterat till 16,3 m. Området längs Hokaån tar upp ca 8,2 km strandlängd, detta resulterar i att ca 1,1 % av hela kommunens strandlängd finns inom LIS-området.

Topografi, geologi och landskap

Utefter Hokaån/Hokaåns mestadels sandiga stränder växer vassar. Barrskog dominerar omgivningen, men det finns även en hel del åkermark. På den östra sidan om Hokaån och Hokaån finns Hooks Herrgårds golfbanor. Norr om golfbanan (norr om LIS-området) finns naturreservatet Lyngemadssjön. Runt Lyngemadssjön finns en varierad natur. Förutom sjöarna innefattar reservatet barrskog, mest tall men gran förekommer också. Medelåldern på tallskogen är 130 år men flera träd är över 200 år. I reservatet finns skyddade djur och växter som trivs i den speciella miljö som gammal skog erbjuder. Eftersom naturen i reservatet är skyddad gäller t.ex. inte allemansrätten fullt ut.

Söder om golfbanan finns bland annat en motionsslinga och Hoks idrottsplats med fotbollsplaner. Ån rinner vidare via Lindefors bruk och en åkermark öster om Hoks samhälle. Söder om Hoks samhälle följer riksväg 30 vattnet mot Svenarum. I detta område rinner vattnet i en dalgång. Naturen runt Härån och Hokaåns dalgång är skyddad som ett riksintresse för naturvård (Svenarumsområdet).

Natur och kultur

Runt Hokaån och Hokaån finns vandringsleder från Hooks Herrgård mot Fängen och Sandsjön. Bland annat Höglandsleden går genom området. Det har också blivit populärt att cykla från Hok och Vaggeryd mot Fängen-Sandsjön för att cykla ”sjöarna runt”.

Golfbanan på Hooks Herrgård började byggas 1934. Idag har den två artonhålsbanor, Parkbanan och Skogsbanan, övningsgreener samt två drivingranges. Golfklubben har funnits sedan 1941 och har många medlemmar som använder golfbanan som rekreationsområde. På åns västra sida är riksväg 30 en barriär som skiljer sjön från det omgivande landskapet. Hoks naturcamping Österskog har ett 20-tal campingplatser och 8 stugor. På campingen kan man bland annat titta på gårdens jordbruk eller vara ute i naturen runt campingen. Från campingen är det också nära till Hooks Herrgård.

Hooks herrgård har anor från 1700-talet och den gamla miljön har även fått tillskott av modern bebyggelse. Norr om Hoks samhälle på den västra sidan av vägen finns ett mindre gravfält. Det finns även gravfält på den östra sidan av Hokaån i närheten av Hoks naturcamping i Österskog. I höjd med Masugnsvägen finns det längs ån flera hyttlämningar med slaggvarpar och hyttor.

Statusklassning och miljö kvalitetsnorm för vatten

Vattnet i Hokaån är klassat till måttlig ekologisk status. Klassningen är satt till detta främst då det skett grävningar och arbeten i vattendraget som medför att det på vissa ställen saknas ekologiskt funktionella kantzoner. Det finns även vandringshinder som räknas in i bedömningen. Normen är satt till att nå god år 2021 då det är kostsamt och tidskrävande att åtgärda problemen.

Statusklassning	Miljö kvalitetsnorm
 Måttlig ekologisk status	 God ekologisk status 2021
 Uppnår ej god kemisk status	 God kemisk status

Infrastruktur, vatten och avlopp

Från idrottsplatsen upp mot herrgården går det några smala vägar längs vattnet. Från Hoks samhälle upp mot herrgården går riksväg 30 som sedan fortsätter förbi herrgården mot Jönköping. I området mellan Lyngemadssjön, Hokasjön och Fängen finns många mindre skogsvägar och promenadstigar. På båda sidor om Hokaån finns el framdraget. Vid utbyggnad i området bör bebyggelsen förses med kommunalt vatten och avlopp.

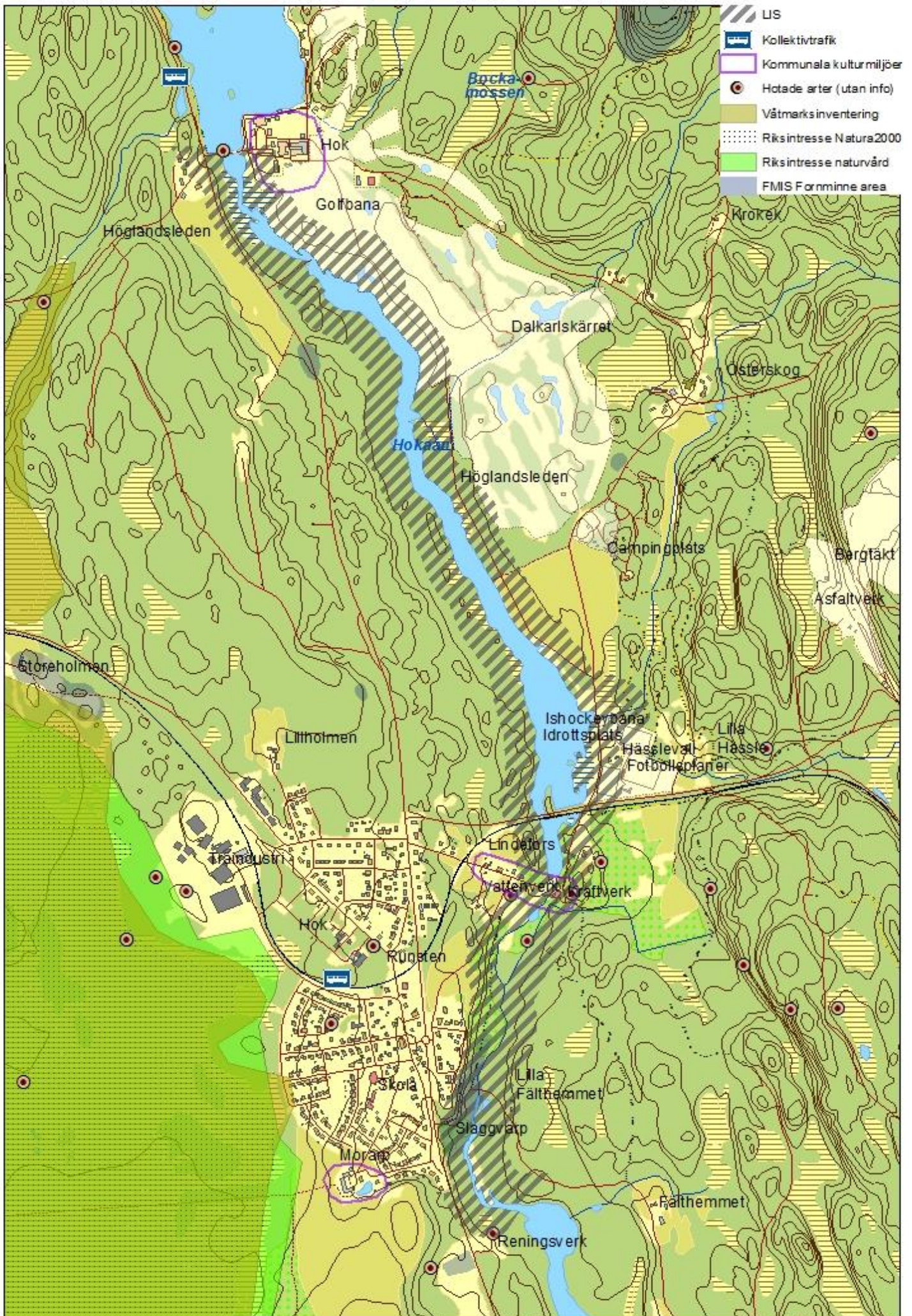
Syfte med LIS-området

Området mellan Hok och Hooks Herrgård ses som lämpligt område för landsbygdsutveckling. Kommunen är positiv till den utveckling som Hooks Herrgård bidrar med redan idag och tycker att en utveckling av området mellan herrgården och samhället skulle vara bra för att hålla ihop de olika områdena.

Kommunen anser att områdena på den östra sidan redan är ianspråktagna för friluftslivet och att ett tillskott av bostäder i området är möjlig om den inte inkräktar på möjligheterna att använda området för rekreation. Bostäderna får således inte placeras så att de avhåller någon från att ströva i området. Kommunen anser att den bebyggelse som skett i närheten av herrgården visar att ny bebyggelse i attraktiva lägen kan bidra till utvecklingen av landsbygden. Ett ökat befolkningsunderlag i Hok skulle bidra till att behålla befintlig samhällsservice som exempelvis skolan och pizzerian.

Uppfyllda kriterier för LIS

- Ökad befolkning skapar ett långsiktigt underlag för befintliga och ev. framtida servicefunktioner.
- Bättre underlag för befintlig och ev. framtida infrastruktur i form av vägar, kollektivtrafik m.m. jämfört med ett utspritt boende.
- Turism kan långsiktigt ge positiva sysselsättningseffekter.
- Ökat befolkningsunderlag kan på längre sikt möjliggöra bättre gemensamma vatten- och avloppslösningar.

Norresjö och Södresjö

Byn är belägen mellan de två små sjöarna ca 3 km öster om Hok. I byn och runtomkring finns det ca 25 fastigheter. Det är både permanentbostäder och fritidshus, det finns dessutom ett antal gårdar som brukar marken i det omkringliggande landskapet. Fritidshusen är belägna vid den södra stranden av Norresjö, inom utpekad LIS-område. Närmsta servicebutik för dagligvaruhandel finns i Vaggeryd eller Malmbäck då det är ca 13 km till de båda orterna.

De två sjöarna är relativt små Norresjö har en areal på ca 17 ha och en omkrets på 2,5 km. Södresjö har en areal på ca 9 ha och en omkrets på 1,5 km. Norresjö ligger på 214,5 m över havet med ett största djup på 14,3 m och Södresjö på 212,2 m över havet med ett största djup på 7,4 m. LIS-området upptar ca 29 % av sjöarnas strandkanter och ca 0,16 % av den totala strandlängden i hela Vaggeryds kommun. Sjöarna ingår i Lagans avrinningsområde.

Topografi, geologi och landskap

Landskapet kring sjöarna är varierat med tät barrskog och öppna odlade och betade ytor. Det är främst mellan sjöarna och i den södra delen av Södresjö som marken brukas. Nivåskillnaderna runt sjöarna erbjuder utsikter över sjöarna och det omkringliggande landskapet. Det finns en del myrmark kring sjöarna främst i anslutning till åarna som rinner till eller från sjöarna. Marken kring sjöarna består till mestadels av berg med ett ytlager av morän och inlandssediment, det finns även inslag av torv.

Natur och kultur

Naturen kring sjöarna präglas av tät barrskog och öppna odlings- och betesmarker. På fler ställen runt sjöarna går den brukade marken hela vägen ner till sjön, vilket skapar speciella förutsättningar för djur- och växtlivet inom dessa områden. Där inte den brukade marken går ner till sjön är det istället skogen som växer tät. Många av de befintliga husen ligger även i direkt anslutning till sjöarna. Väster om Södresjö finns det tre punkter utpekade för hotade arter. Det är en fågelart som är ovanlig samt en lavart.

Stoarps by är utpekad som kommunal kulturmiljö. Det är den gamla gårdsmiljön i byn som är intressant. Det öppna odlingslandskapet och den historiskt brukade marken ger ett kulturhistoriskt intryck. Vid byggnation inom eller i anslutning till kommunala kulturmiljöer är det viktigt att placering och gestaltning på tillkommande byggnader anpassas till omkringliggande landskap och bebyggelsestruktur. Detta är något som ska tas hänsyn vid i kommande bygglovsprövningar.

Statusklassning och miljö kvalitetsnorm för vatten

Det finns ingen klassning i Viss gällande Norre- och Södresjö. De båda sjöarna avvattnas dock ner mot Malmbäcksån som är satt till måttlig ekologisk status och normen är satt till att vara uppnådd till år 2021. Det är främst vandringshinder som gör att normen inte anses vara uppnådd tidigare. Malmbäcksån rinner efter några kilometer ut i Härån. Ytterligare exploatering i området kring Norre- och Södresjö anses ej påverka vattenförekomsten på ett negativt sätt, eller hindra att normen uppfylls.

Statusklassning	Miljö kvalitetsnorm
 Måttlig ekologisk status	 God ekologisk status 2021
 Uppnår ej god kemisk status	 God kemisk status

Infrastruktur, vatten och avlopp

Vägen mellan Hok och Malmbäck passerar i den norra delen av Norresjö. Från denna väg går det mindre grusvägar in till byn. Vägnätet sträcker sig runt de båda sjöarna inom strandskydd nästan hela vägen. Järnvägen mellan Vaggeryd och Nässjö delar de två sjöarna och byn. Järnvägsövergången är oöversiktlig vilket anses som en risk.

Inom området är det enskilda lösningar för VA som gäller och ca hälften av de inventerade avloppen är undermåliga. Det vore dock lämpligt att försöka ordna med gemensamhetslösningar gällande VA i området. Tillkommande bebyggelse skulle kunna leda till att detta kommer till stånd.

Bredbandsutbyggnad i Vaggeryds kommun sker just nu. Med ytterligare fastigheter inom dessa utbyggnadsområden blir de ekonomiska konsekvenserna mer positiva då fler intressenter kan dela på kostnaderna. Närmsta kollektivtrafikhållplats finns i Hok ca 3km väster om Stoarp. Där finns både buss- och tågstation.

Syfte med LIS-området

Med tillkommande bostäder kan området utvecklas och mer hållbara lösningar gällande VA tillkommer. Tillkommande hus kan även vara för turismnäringen då det är attraktivt att hyra ut hus till turister över sommarmånaderna. Det är dålig lönsamhet i att bedriva lantbruk och extra inkomster för att sälja mark kan betyda mycket för den som fortfarande aktivt driver lantbruk. Att fortsatt kunna hålla de öppna ytorna betade och brukade anses mycket viktigt av Vaggeryds kommun.

I LIS-området vid Norresjö är det lämpligt att förtäta och omvandla befintlig bebyggelse till mer permanent. I utpekade område vid Södresjö finns det goda möjligheter att exploatera på skogsmark längs vägen. Inom båda utpekade LIS-områden finns det viss jordbruksmark, dock anses detta inte påverka helhetsbilden av landskapet då det endast är mindre områden mellan och intill befintliga hus som påverkas. Den befintliga helhetsbilden av området kommer med tillkommande bebyggelse inte förändras i någon större utsträckning.

Uppfyllda kriterier för LIS

- Med ett ökat elevunderlag kan skolan i Hok och Svenarum fortsatt drivas med goda elevantal.
- Förbättrade vatten och avloppslösningar främst genom gemensamhetslösningar.
- Bredbandsutbyggnad som pågår ges bättre ekonomiska förutsättningar.
- Turism kan långsiktigt ge positiva sysselsättningseffekter. I detta område handlar det främst om uthyrning av hus till turister.
- Servicen i Hok kan bibehållas med ett ökat befolkningsunderlag.
- Idrottsanläggningen i Hok ges bättre förutsättningar att hålla med kvalitet med fler medlemmar.

- LIS
- Kommunala kulturmiljöer
- Hotade arter (utan info)
- Våtmarksinventering
- Äng- och hagmarksinventering, Jönköpings län
- Riksintresse Natura2000
- FMIS Förminne area

Käringasjön – Utgår efter granskningsyttrande från Länsstyrelsen 2015-06-12

Käringasjön är belägen mellan tätorterna Vaggeryd och Hok. Den ligger strax söder om de två större sjöarna Fängen och Sandsjön. Området ligger inom skolupptagningsområde för Hok. Området är utpekad som samlad bebyggelse i en plan från 1987, tio fritidshus ligger på rad längs med sjön. Det går idag inte passera mellan fritidshusen och stranden då byggnationen går ända ner till vattnet. Närmsta servicebutik för dagligvaruhandel finns i Vaggeryd ca 5 km väster om området.

Käringasjön har en areal på 36 ha och en omkrets på 3,5 km och ingår i Lagans avrinningsområde. Sjön ligger på 201,5 m över havet och har ett maxdjup på 9,4 m. LIS-området upptar ca 20 % av sjöns strandkant och ca 0,1 % av den totala strandlängden i hela Vaggeryds kommun.

Topografi, geologi och landskap

Nivåskillnaden som ligger ett tiotal meter från strandkanter möjliggör för den fria passagen. Nivåskillnaden är rätt så brant ner mot stranden men börjar flackt vid fastigheterna vilket kan medföra att de geologiska förutsättningarna kan komma utredas ytterligare. Marken består till mestadels av isälvssediment och sand.

Landskapet känns slutet och sjön tillsammans med fritidshusen dominerar landskapsbilden. Även närheten till vägen och järnvägen mellan Vaggeryd och Hok har en påverkan på området.

Natur och kultur

Det växer främst en gles tallskog i området kring sjön, men det förekommer även viss lövskog. Marken ägs av Sveaskog och används i skogsindustrin. I den norra delen av sjön ansluter riksintresset för naturmiljövård som går uppifrån Sandsjön och vidare söder ut. Det finns även ett våtmarksområde som inventerats och ligger vid sjöns utlopp. Ett antal utpekade hotade fågelarter verkar finnas kring sjön, dock ingen i anslutning till utpekad LIS-område. Kommunal kulturmiljö Mölna sydväst om Käringasjön i Lagans sträckning. Inom området finns det många lämningar från brons- och äldre järnålder.

De naturliga nivåskillnaderna och naturen möjliggör för den fria passagen och allmänhetens tillträde till området.

Statusklassning och miljö kvalitetsnorm för vatten

Käringasjön ingår i Lagan och finns klassad i sträckan Stödstorpaån – Sandsjön. Vattenförekomsten är klassad till god ekologisk status.

Statusklassning

- God ekologisk status
- Uppnår ej god kemisk status

Miljö kvalitetsnorm

- God ekologisk status 2015
- God kemisk status

Infrastruktur, vatten och avlopp

En skogsväg går in från vägen mellan Vaggeryd och Hok för att sedan gå längsmed den befintliga bebyggelsen. Järnvägen sträcker sig längs vägen mellan Vaggeryd och Hok. Cykelvägen går bredvid vägen och erbjuder goda möjligheter att på ett hållbart och miljövänligt sätt ta cykeln för att uträtta serviceärenden i någon av de två tätorterna. Närmsta hållplats för kollektivtrafik finns i Hok och Vaggeryd det är ca 5km till de båda orterna.

Enskilda vatten- och avloppslösningar är det som finns i området idag. Det finns bland annat en gemensamhetslösning för de fyra fastigheterna som ligger längst till väster i området. På sikt kommer det kommunala verksamhetsområdet för VA att byggas ut och omfatta området vid Käringasjön.

Syfte med LIS-området

Ett syfte med LIS vid Käringasjön är att stärka den befintliga bebyggelsen och få till ett område för permanent bebyggelse i ett läge mellan två tätorter. En omvandling av fritidshusen och tillkommande bebyggelse skulle stärka skolan i Hok. Kollektivtrafiken både i Hok och i Vaggeryd skulle gynnas av ett ökat befolkningsunderlag för hållbart resande.

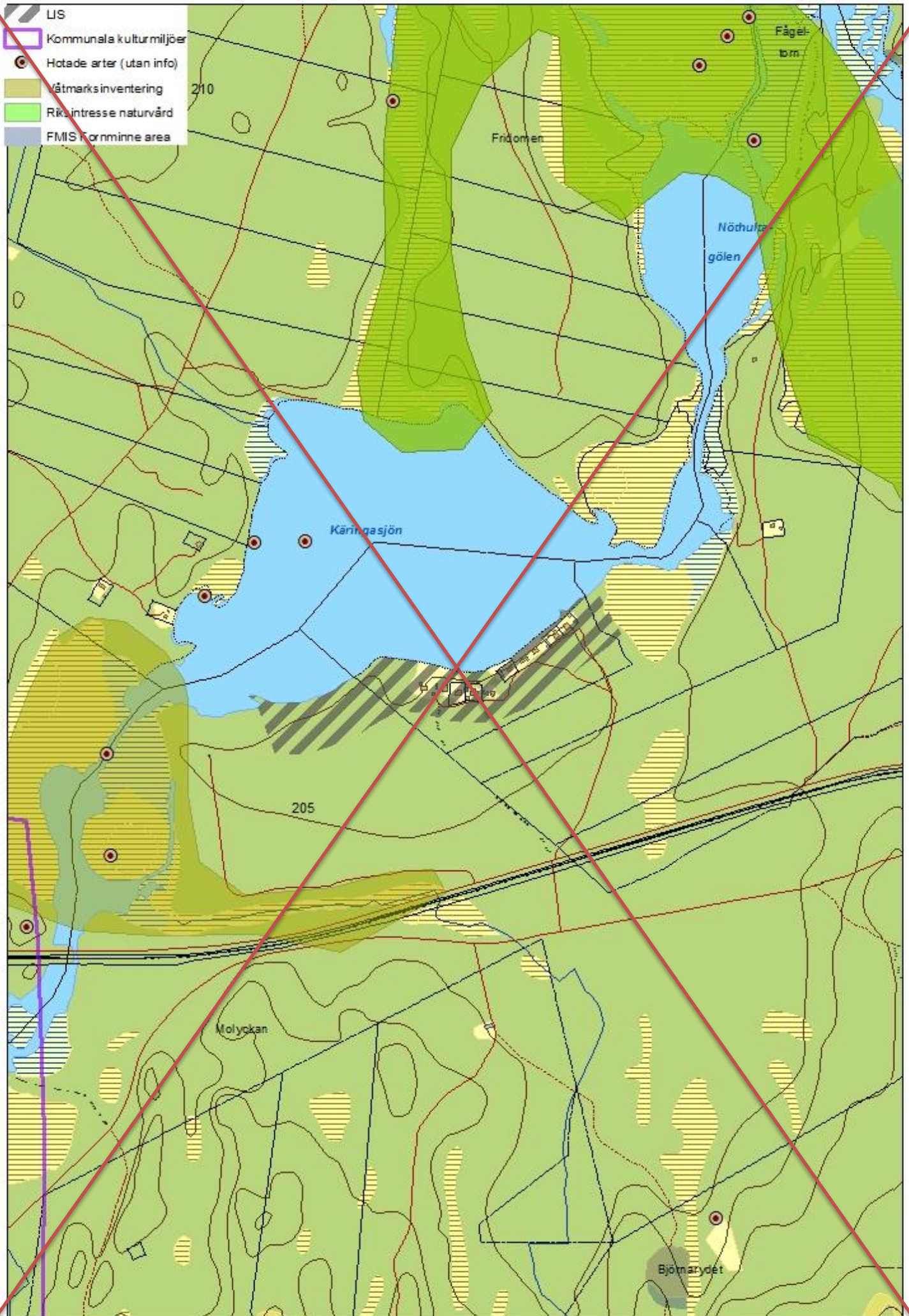
Tillkommande bebyggelse bör följa den naturliga nivåskillnaden väster ut från befintlig bebyggelse. Detta gör att ett litet område lämnas mellan tillkommande och befintlig bebyggelse samt att den fria passagen ges med god marginal. Den glesa tallskogen bör bevaras för att inte områdets karaktär ska ändras allt för mycket.

Det kommunala verksamhetsområdet som ska byggas ut längs Fängen, Sandsjön och Käringasjön får bättre ekonomiska förutsättningar och kostnaderna kan delas på fler hushåll. Även utbyggnaden av bredband ges bättre ekonomiska förutsättningar.

Uppfyllda kriterier för LIS

- Kommunalt VA kan stärkas av ytterligare tillkommande bostäder inom verksamhetsområdet.
- Bredbandsutbyggnaden ges bättre ekonomiska förutsättningar när kostnaderna kan delas på fler fastigheter.
- Omvandling av fritidshus till permanentboende ger kommunen ett större skatteunderlag.
- Turism kan långsiktigt ge positiva sysselsättningseffekter genom uthyrning av fritidshus.
- Skolan i Hok skulle gynnas av ett ökat elevunderlag.

- LIS
- Kommunala kulturmiljöer
- Hotade arter (utan info)
- Våtmarksinventering
- Riksintresse naturvård
- FMS förminne area

Byarum

Byn är belägen 5 km norr om Vaggeryds tätort i ett barrskogsrikt landskap, med bördig åkermark. Området kring Byarum är mycket rikt på fornlämningar från den äldre stenåldern, mest framträdande är två stensättningar på 10x10m på 1½m höga. Kyrkan på orten har anor från 1100-talet, vilken det finns anledning att tro att den varit del av ett nunnekloster.

I Byarum och dess omkringliggande landsbygd bor det 940 personer, i själva byn bor det ca 180 personer. Byggnationen präglas av friliggande villor, med något enstaka flerfamiljshus. Skolan, belägen i den gamla sockenstugan från 1840, har under 2014 byggts ut för att möta utvecklingen i bygden. Det finns även en mycket populär hembygdsgård strax utanför byn, vilken många besöker under sommarmånaderna.

Byn fungerar som en nod i landskapet i och med skolan och den centrala roll den har. Här finns även en återvinningsstation. Det finns idag ingen service på orten och det var länge sedan det gjorde det.

Byarumsbruk är den stora arbetsgivaren i området, men det finns många mindre näringar runt om på landsbygden.

Näring/service

- Skola F-3
- Byarums bruk
- Diverse mindre näringar/företag
- Byarums hembygdsgård

Kommunikationer

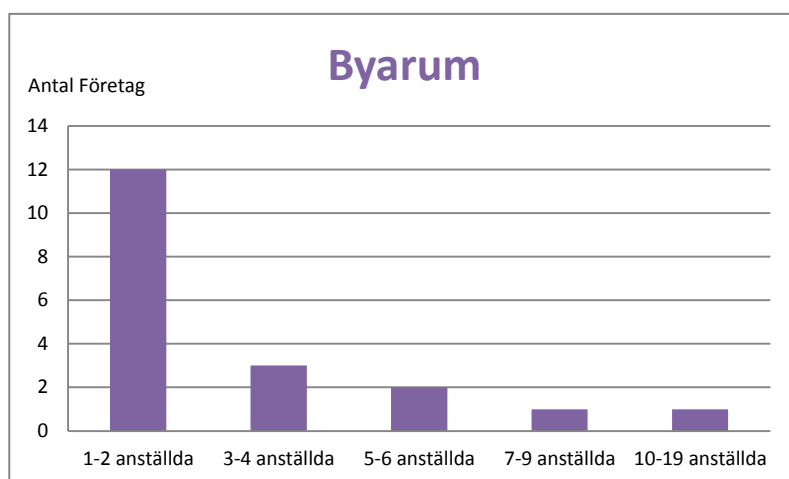
- Länsbuss 133 Jönköping - Värnamo
- Länsbuss 136 Jönköping – Gnosjö

Infrastruktur

- Kommunalt VA

Vattendrag/sjöar

- Västra delarna av Fängen & Sandsjön
- Eckersholmsdammen
- Långsjön
- Vederydssjön

Fängen & Sandsjön

Inom området finns ca 10 permanentus tillhörande jordbruksenheter i den nordvästra delen. Totalt finns inom området ca 150 fritidshus varav ett 90-tal är belägna inom 100 meters avstånd från sjöstränder. Den bofasta befolkningen utgörs av ca 20 personer. Ca 400 personer uppskattas bo i fritidshusen under sommarmånaderna. I norra delen av Fängen ligger Rastad fritidsby. Området är detaljplanelagt och är ett område som gradvis övergår från fritidsbebyggelse till permanentboende. Övrig bebyggelse är fritidsbebyggelse vid de västra stränderna av Fängen och Sandsjön. Vissa av dessa fritidshus används idag för uthyrning till turister. Östra sidan av Sandsjön och Tängsjön har nästan ingen bebyggelse. Största delen av marken i området är i enskild ägo. Markanvändningen domineras av skogsbruket och markens potential för skogsbruk är bra. Sammanhängande jordbruksdrift förekommer på höjdryggen utefter väg 815 från Rastad i norr till Grimsjö i söder. Närmsta servicebutik för dagligvaruhandel finns i Vaggeryd.

Fängen-Sandsjöområdet ingår i Lagans vattensystem och är beläget nordost om Vaggeryd. Fängens höjd över havet är 201,6 m. Fängen har en areal på 203 ha och ett största djup noterat till 31,3 m. Sandsjön har en areal på 171 ha och ett största djup noterat till 21 m. LIS-områdena upptar ca 17 % av sjöarnas strandkanter av den del som ligger i Vaggeryds kommun och ca 0,4 % av den totala strandlängden i hela kommunen. De båda sjöarna beskrivs tillsammans då de är sammanhängande och ger ett intryck av att det är en och samma sjö.

Topografi, geologi och landskap

Områdets södra del kring Sandsjön, Tängsjön och Käringasjön karaktäriseras av flack, sandig mo terräng som huvudsakligen täcks av tallskog. Mindre mossmarker gränsar till sjöarna. Stränderna är på flera håll branta sandsluttningar. En kraftig och rik sandvegetation förekommer. Sjösystemet är rikt på varierande häckfågelfauna. Ön Trindö är ett fågelskyddsområde. Områdets nordvästra del är mer kuperat och skogbevuxet. Störst av sjöarna är Fängen som har sin västra sida i Vaggeryds kommun. Den östra sidan ligger i Jönköpings kommun. Stränderna på den östra sidan av Fängen har en tät bebyggelse. Omgivningen domineras av björk och barrskog, men mindre myrmarksområden förekommer också. Vandringshinder för fisk finns dels 4,5 km nedströms vid Käringasjöns utlopp, dels ca 1 km uppströms i Lagan. Fängen har en hög biologisk funktion och innehar även enstaka raritetsvärden.

Fängen och Sandsjön är så kallade dödissjöar, det vill säga sjöar som skapats i samband med att inlandsisen smälte. Dödissjöarna skapades då ett isblock blivit kvar sedan isarna drog sig tillbaka och är därför geovetenskapligt intressant. Den biologiska mångformigheten får anses som tämligen hög, främst beroende på den artrika fiskfaunan.

Natur och kultur

Området är mycket attraktivt för det rörliga friluftslivet då det ligger nära Vaggeryd och Hok och utnyttjas av invånarna på dessa orter. Sjösystemet har ett stort intresse för fiske och kanotsport. Höglandsleden passerar vid Åhult mellan Sandsjön och Fängen. Det finns även vandringsstigar mot Hooks Herrgård öster om Sandsjön. Det finns ett antal mindre badplatser runt sjön, bland annat en kommunal badplats vid Sandsjön. Rastad-Flahult i nordväst är en enhetlig kulturmiljö. Här finns ett fornlämningsbestånd av gravfält med resta klumpformiga stenar, domarringar och stensättningar.

Statusklassning och miljö kvalitetsnorm för vatten

De båda sjöarna Fängen och Sandsjön har olika statusklassningar. Fängen är klassad till måttligt ekologisk status främst då fiskbeståndet inte möter upp till de referensvärden som finns för vattenförekomsten. Miljö kvalitetsnorm för Fängen har inget satt årtal. Sandsjön är klassad till god ekologisk status. Ytterligare byggnation anses ej vara ett hinder för att normen för vattenförekomsterna ska kunna uppnå god ekologisk status.

Statusklassning	Miljö kvalitetsnorm
 Måttlig/god ekologisk status	 God ekologisk status
 Uppnår ej god kemisk status	 God kemisk status

Infrastruktur, vatten och avlopp

Området gränsar i söder mot länsväg 799 och i nordväst mot länsväg 815. Länsväg 799 är asfaltsbelagd. 1 km öster området passerar riksväg 30. På västra sidan om sjösystemet finns en genomgående belagd väg, som leder fram till fritidsbebyggelsen. Denna väg har förbindelse via en gångbro till östra sidan i Jönköpings kommun. I dagsläget är det enskilda vatten och avloppslösningar i hela området. Kommunalt vatten och avlopp ska inom en överskådlig framtid byggas ut längs de båda sjöarna ner mot Käringasjön och sedan anslutas till överföringsledningen mellan Vaggeryd och Hok.

Syfte med LIS-området

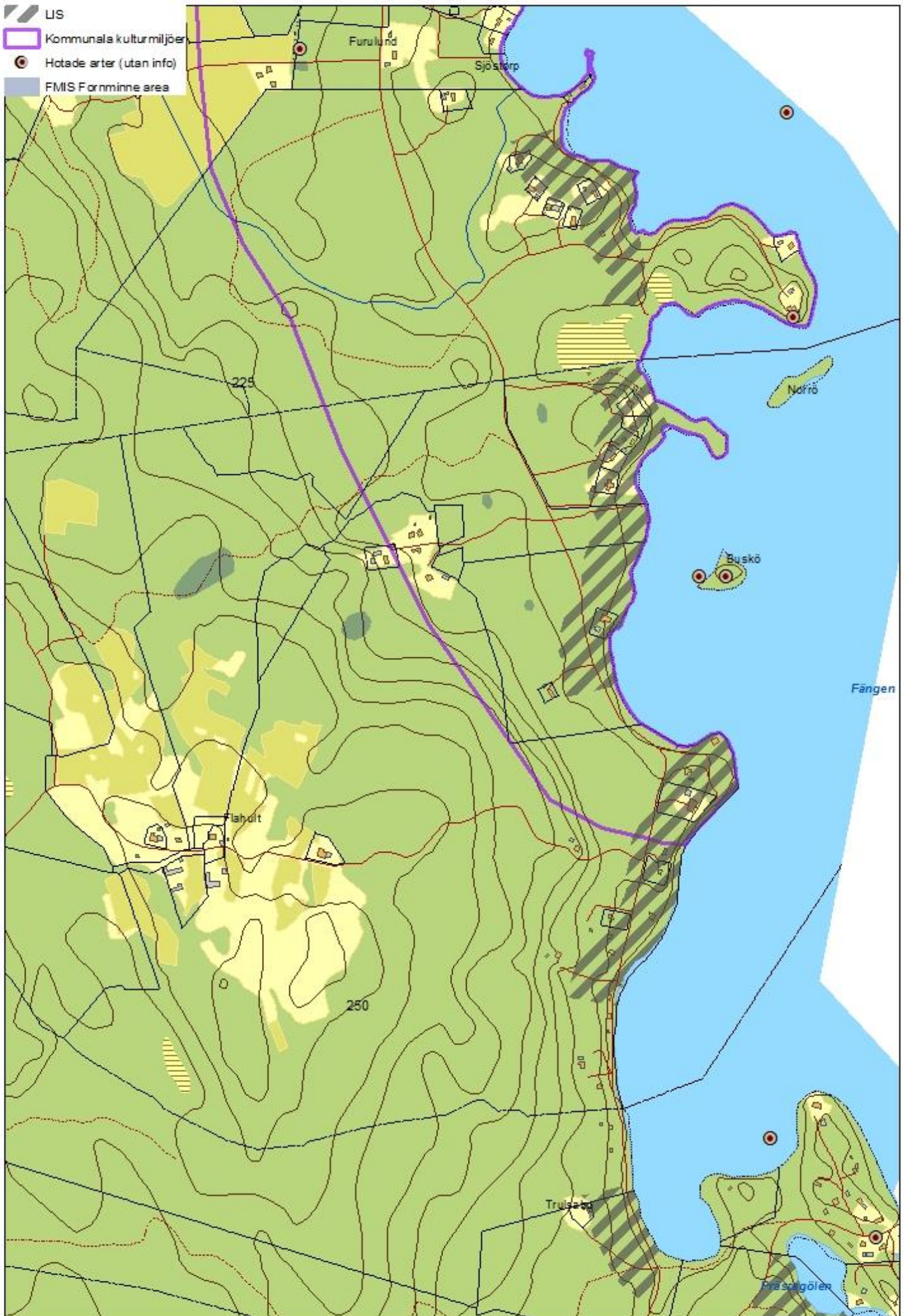
Genom att peka ut området som landsbygdsutvecklingsområde i strandnära läge vill Vaggeryds kommun möjliggöra för byggandet av nya bostäder i området vid sjöarna där det redan idag finns bebyggelse. Kommunen vill också att det skall vara möjligt att komplettera befintlig bebyggelse och att göra ändringar av fritidsbebyggelse så att den kan bli för permanentboende.

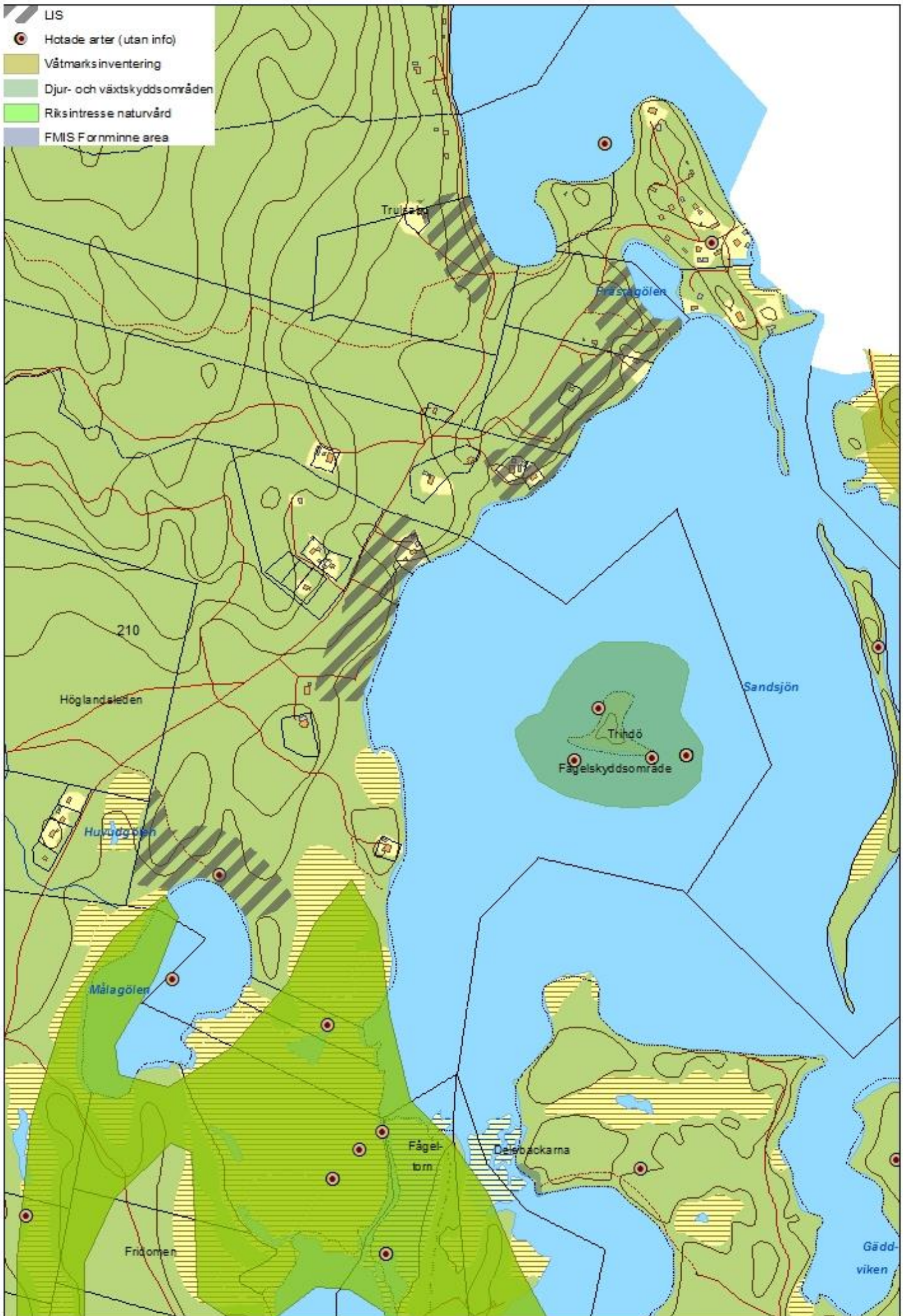
Utpekade områden för LIS läggs i anslutning till redan befintlig bebyggelse, förutom området vid Målagölen. Här kan det bli aktuellt med en detaljplan för att skapa en hållbar exploatering. Syftet med området kring Målagölen är att få till ett flertal hus som kan hyras ut till turister. De områden som inte är utpekade som LIS-områden längs stränderna fungerar som zoner för allmänheten att ha tillträde till strandkanten. Det finns inga speciella naturvärden som gör att dessa områden lämnas orörda utan det handlar om att få till oexploaterade ”släpp” längs strandkanten för det rörliga friluftslivet och helhetsupplevelsen av området.

Uppfyllda kriterier för LIS

- Turism kan långsiktigt ge positiva sysselsättningseffekter, främst genom uthyrning av fritidshus.
- Ökad befolkning skapar ett långsiktigt underlag för befintliga och eventuellt framtida servicefunktioner. Det ger bättre underlag för befintlig och ev. framtida infrastruktur i form av vägar, kollektivtrafik m.m. jämfört med ett utspritt boende.
- Ökat befolkningsunderlag ger bättre ekonomiska förutsättningar för en överföringsledning till kommunalt VA.
- Företag och näringar kan stärkas av ett ökat antal invånare.
- Skolan i Byarum stärks av ett ökat elevunderlag.

- LIS
- Kommunala kulturmiljöer
- Hotade arter (utan info)
- FMIS Förminne area

- LIS
- Hotade arter (utan info)
- Våtmarksinventering
- Djur- och växtskyddsområden
- Riksintresse naturvård
- FMS Förminne area

Eckersholmsdammen

Byn ligger ca 9 km norr om Byarum och ligger inom dess skolupptagningsområde. Det bor ett 10-tal personer i byn. Eckersholm som är en bruksmiljö från 1600-talet där huvudbyggnaden är uppförd någon gång kring sekelskiftet 1800. Den mesta bebyggelsen i byn är en del i den gamla bruksgården. Närmsta servicebutik för dagligvaruhandel finns i Vaggeryd ca 14 km söder om byn, Hyltena/Lovsjö ca 8 km norr eller Taberg ca 16 km nordväst.

Dammen har en areal på ca 9,3 ha och en omkrets på ca 2,8 km. LIS-området upptar ca 42 % av dammens strandkant och ca 0,16 % av den totala strandlängden i hela Vaggeryds kommun.

Topografi, geologi och landskap

Dammen ligger som i en dal där landskapet sluttar ner mot vattnet. Landskapet runt om domineras av öppet odlingslandskap med barrskog som omsluter den odlade marken. Det finns också en relativt stor andel lövskog i området. Marken består till mestadels av isälvsediment och sand.

Natur och kultur

Äng och hagmarksinventering Jönköpings län har gjorts under mitten av 2000-talet. Inventeringen redovisar att det finns olika variationer av ädellöv och lärkträd som exempelvis Alm-, Lind- och Lönnarter. Ett område som inventerats ligger inom det norra LIS-området. För att en exploatering ska kunna ske på den utmärkta marken kan det behövas ytterligare undersökningar av vilka kvaliteter som kan finnas här.

Hela den norra sidan av dammen är utpekad som kommunal kulturmiljö. Det är den gamla bruksmiljön och tillhörande byggnader som är anledningen till detta. Bruket fick privilegier under mitten av 1600-talet. Huvudbyggnaden och många av de omkringliggande byggnaderna är uppförda under 1800-talet. Delar av masugnen finns fortfarande kvar samt att det finns slagghögar i området. Vid ytterligare byggnation bör det ställas krav på gestaltning och placering för att passa in i landskapet och hur det placeras i förhållande till befintlig bebyggelse.

Statusklassning och miljö kvalitetsnorm för vatten

Det finns ingen klassning på dammen. Dock rinner början av Lagan genom dammen när den passerar mellan Eckern och ner mot Fängen. Denna sträckning är klassad till god ekologisk status. Ytterligare exploatering i området anses ej ha en negativ påverkan på vattenförekomsten.

Statusklassning	Miljö kvalitetsnorm
 God ekologisk status	 God ekologisk status 2015
 Uppnår ej god kemisk status	 God kemisk status

Infrastruktur, vatten och avlopp

Lagastigen passerar strax väster om dammen och möjliggör för goda pendlingsmöjligheter både norr och söder om Eckersholm. En väg går från Lagastigen in till byn. Den sträcker sig sedan åt båda hållen runt om dammen. Vägen in till det södra området som går genom skogs-

partiet är en mindre skogsväg. Närmsta hållplats för kollektivtrafik finns på lagastigen vid vägen in till byn ca 500m bort.

I dagsläget är det enskilda vatten och avloppslösningar som finns i området. Inga problem har påträffats vid de inventeringar som gjorts av Vaggeryds kommun. Tillkommande bebyggelse får även den enskilda VA lösningar, det skulle dock vara bra om det gick att lösa gemensamt.

Syfte med LIS-området

Syftet är att få till ytterligare bostäder i området kring dammen. Ett ökat befolkningsunderlag skulle leda till att Byarum stärks som skolupptagningsplats. Verksamheter på landsbygden runt om som exempelvis Bratteborgs ryttersällskap skulle kunna gynnas av ett ökat medlemsunderlag. Det ekonomiska underlaget att fortsatt bruka markerna kring området ökar om markägare kan sälja av lite mark för bostadsbebyggelse.

Det norra området kan med lätthet anläggas i anslutning till befintlig väg på ovansidan bort från sjön. Vägen fungerar som en barriär ner mot vattnet vilket ger allmänheten fortsatt god tillgång till området ner mot dammen.

Uppfyllda kriterier för LIS

- Skolan i Byarum skulle gynnas av ett ökat elevunderlag.
- Den ekonomiska hållbarheten i bredbandsutbyggnaden skulle gynnas av ytterligare fastigheter.
- Verksamhet som exempelvis Bratteborgs ryttersällskap skulle gynnas med ett större medlemsunderlag.
- Kollektivtrafiken kan stärkas av ett ökat underlag för resande.
- Utbyggnaden av bredband ges bättre ekonomiska förutsättningar med ett ökat antal fastigheter.

Långsjön

Långsjön ligger ca 6 km norr om Byarum och består mestadels av fritidshus, men det finns även ett antal åretruntboende i området. Sammanlagt finns det 22 fastigheter runt sjön och området är utpekad som samlad bebyggelse i en plan från 1987. Närmsta servicebutik för dagligvaruhandel finns i Vaggeryd ca 11 km söder om området eller Hyltena/Lovsjö ca 11 km norr om området.

Sjön ingår i Lagans vattensystem och har en areal på ca 10,4ha och en omkrets på ca 1,9km. Långsjön ligger på 218,5 m över havet och har ett maxdjup på 7,8 m. LIS-området upptar ca 28 % av sjöns strandkant och ca 0,08 % av den totala strandlängden i hela Vaggeryds kommun.

Topografi, geologi och landskap

Landskapet kring sjön är låglänt med en nivåskillnad runt sjön. Området känns slutet och fritidsbyn tillsammans med sjön dominerar omgivningen. E4:an har en påtaglig påverkan i området. Det finns en anlagd bullervall som ligger mellan vägen till området och E4:an. Sjöns stränder är inte särskilt badvänliga, främst då det är en nivåskillnad precis intill stranden, samt att skogen går ända ner till vattnet på de flesta ställena. Intill stugorna finns det bryggor som det går att bada ifrån. Marken består till mestadels av isälvsediment och sand.

Natur och kultur

Älmhultagölen ligger precis norr om Långsjön. Här finns det 3 hus i anslutning till gölen. Vid gölen finns en mindre badplats som nyttjas av boende i omkringliggande byar. I den västra delen finns det en hotad art (fågel).

Långsjön och Älmhultagölen avvattnas till Eckern som ligger ca 1 km norr om sjöarna, det går en bäck från Långsjön vilken går samman med en bäck från Älmhultagölen och sedan vidare upp mot Eckern. Stränderna runt Långsjön är till största del kantade av barrskog, det finns även vissa inslag av myrmark vid ån som rinner upp mot Eckern.

Statusklassning och miljö kvalitetsnorm för vatten

Långsjön har ingen klassning i Viss, men avvattnas norr ut genom en bäck till Eckern. Eckern är klassad och har en miljö kvalitetsnorm i Viss, vilken är den som redovisas nedan. Ytterligare exploatering inom området anses ej ha en negativ påverkan på vattenförekomsten. Detta då det ställs höga krav på tillkommande VA samt att mer hållbara gemensamhetslösningar går att ordna med tillkommande fastigheter.

Statusklassning	Miljö kvalitetsnorm
 God ekologisk status	 God ekologisk status 2015
 Ej god kemisk status	 God kemisk status

Infrastruktur, vatten och avlopp

Vägen in till området går längs med E4:an och är asfalterad för att sedan vika av ner mot sjön och övergå till en skogsväg. Flertalet skogsvägar och mindre grusvägar går runt om de två

sjöarna och sedan vidare upp mot Eckern. Hållplats för kollektivtrafik med buss finns vid Lagstigen ca 500m bort.

Inom området är det enskilda vatten och avloppslösningar som gäller. Det är hög skyddsnivå kring Långsjön vilket innebär att det krävs mer av vatten och avloppsanläggningarna.

Syfte med LIS-området

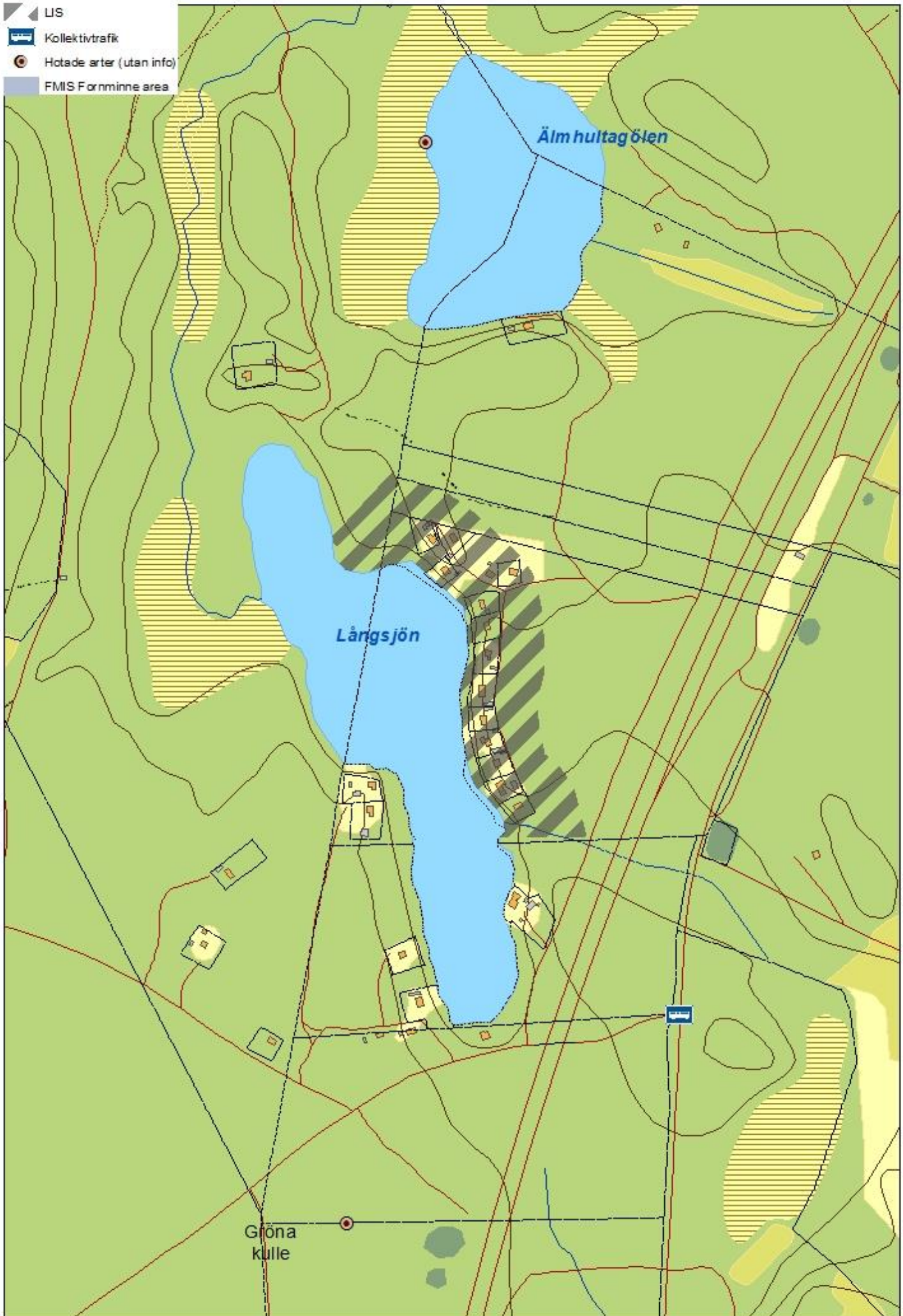
En förtätning av befintlig bebyggelse där det främst lämnas utrymme bakom befintliga hus. Strandskyddet är mer eller mindre utsläckt i hela LIS-området. Nivåskillnaden runt sjön möjliggör för strandnära bebyggelse utan att det finns en översvämningrisk.

Det troliga är att det främst är fritidsbebyggelse som kan tillkomma inom området, även om det idag redan bor ett antal året runt i området. Detta med tanke på närheten till E4:an och det buller som påverkar området, trots bullervallen. Hus till uthyrning med goda kommunikationsmöjligheter. Närheten till kollektivtrafik erbjuder goda pendlingsmöjligheter och ett hållbart resande. Verksamheter i området som exempelvis Bratteborgs ryttarsällskap skulle gynnas av ett ökat medlemsunderlag.

Uppfyllda kriterier för LIS

- Turismen kan även gynna omkringliggande verksamheter som skulle kunna ändra inriktning på verksamhet mot turism.
- Omvandling av fritidshus till permanentus.
- Underlag för kollektivt resande för en hållbar framtid.
- Verksamhet som exempelvis Bratteborgs ryttarsällskap gynnas av ett ökat medlemsunderlag.
- Skolan i Byarum stärks av ett ökat elevunderlag.
- Förbättrade lösningar för avlopp, främst genom gemensamhetslösningar.

- LIS
- Kollektivtrafik
- Hotade arter (utan info)
- FMIS Fornminne area

Glöna
kulle

Vederydssjön

Bebyggelsen i Skjutebo består av några gårdar och ett flertal permanentbostadshus. Längre norr ut i Vederydssjöns fritidsområde är de flesta av fastigheterna fritidshus, men här finns också en del permanentboende. Fritidsområdet är utpekad som samlad bebyggelse i en plan från 1987. Vederydssjön ligger på en höjd av 231,5 m över havet, vilket är ca 142 m högre än Munksjön som Vederydssjön har som avrinningsområde genom Tabergsåån. Området ligger inom Byarums skolupptagningsområde, avståndet mellan de två byarna är ca 12 km. Närmsta servicebutik för dagligvaruhandel finns i Vaggeryd ca 16 km söder om byn eller Taberg som ligger 8 km norr ut.

Vederydssjön har en areal på ca 105 ha och omkretsen är ca 10,5 km i Vaggeryds kommun, sedan fortsätter sjön en bit in i Jönköpings kommun för att övergå i Tabergsåån, vilket innebär att sjön ingår i avrinningsområdet för Vättern – Motala ström. Sjön ligger på 231 m över havet och har ett maxdjup på 18 m. Utpekad LIS-område upptar ca 1,3 km av Vederydssjön. LIS-området upptar ca 12 % av sjöns strandkant av den del som ligger i Vaggeryds kommun och ca 0,2 % av den totala strandlängden i hela kommunen.

Topografi, geologi och landskap

Höjdskillnader med goda möjligheter till utsikt över omkringliggande landskap. Marken slutar flackt ned mot sjön, där det precis vid kanten är en liten kant innan sjön. På mitten av sjön kring det öppna odlingslandskapet finns det vackra vyer över sjön och naturen. Här dominerar sjön i landskapet. Öppen odlad mark mitt på sjön, både på den västra och östra sidan. Annars är det ett slutet landskap där barrskogen dominerar. På den östra sidan av vägen finns det en höjdrygg där det finns bebyggelse. Marken består till mestadels av isälvs sediment men även morän och berg finns i anslutning till sjön.

Natur och kultur

Ett stort område utpekad som riksintresse för kulturmiljövård finns lokaliserat längs vägen norr om Ekeryd upp mot Månsarp. Inom riksintresset finns det väldigt många fornlämningar. LIS-området går in i riksintresset precis i utkanten vid den västra sidan, längs vägen. Äng- och hagmarksinventeringar har gjorts öster om Skjutebo. Kring gårdarna i Skjutebo växer det ek, asp och hassel. Flertalet av byggnaderna inom Skjutebo är från mitten av 1800-talet, enskilda hus samt hela gårdsmiljöer finns bevarade här.

Med tanke på mängden fornlämningar som finns inom området kan det krävas att mer utförliga undersökningar görs för att säkerställa att riksintresset och dess innehåll inte påverkas på ett negativt sätt. Det kan komma ställas krav på placering och gestaltning av tillkommande bebyggelse med tanke på befintliga miljöer.

En hotad art (kärlväxt) finns utpekad söder om LIS-området. Med tanke på avståndet anses den inte påverkas av planen.

Statusklassning och miljö kvalitetsnorm för vatten

Vederydssjön är klassad till måttlig ekologisk status då det finns regleringar av vattenflödet som gör att det naturliga flödet rubbas. Det finns även vandringshinder som inte är naturliga vilka drar ner den ekologiska statusen. Åtgärderna som behövs anses ej vara ekonomiskt möj-

liga att genomföra inom nuvarande cykel (2009-2015) utan åtgärder görs inom nästa cykel och ska vara klara till år 2021.

Statusklassning	Miljö kvalitetsnorm
 Måttlig ekologisk status	 God ekologisk status 2021
 Ej god kemisk status	 God kemisk status

Infrastruktur, vatten och avlopp

Både i Skjutebo och i fritidsområdet vid Vederydssjön är det enskilda vatten- och avloppslösningar, det finns dessutom vissa slutna tankar i fritidsområdet. Inom fritidsområdet är det många mindre fastigheter där det kan vara svårt att anlägga nya enskilda avlopp, där är det fördelaktigt att anlägga gemensamhetslösningar för att ordna ett så hållbart avlopp som möjligt.

Huvudväg till området går mellan Bratteborg och Månsarp. Vägen är asfalterad och håller god standard. Mindre skogsvägar ansluter fastigheterna längs sjön och inne i fritidshusområdet finns det ett flertal vägar som sprider ut sig till fastigheterna. Närmsta hållplats för kollektivtrafik finns i Månsarp, ca 4 km norr ut.

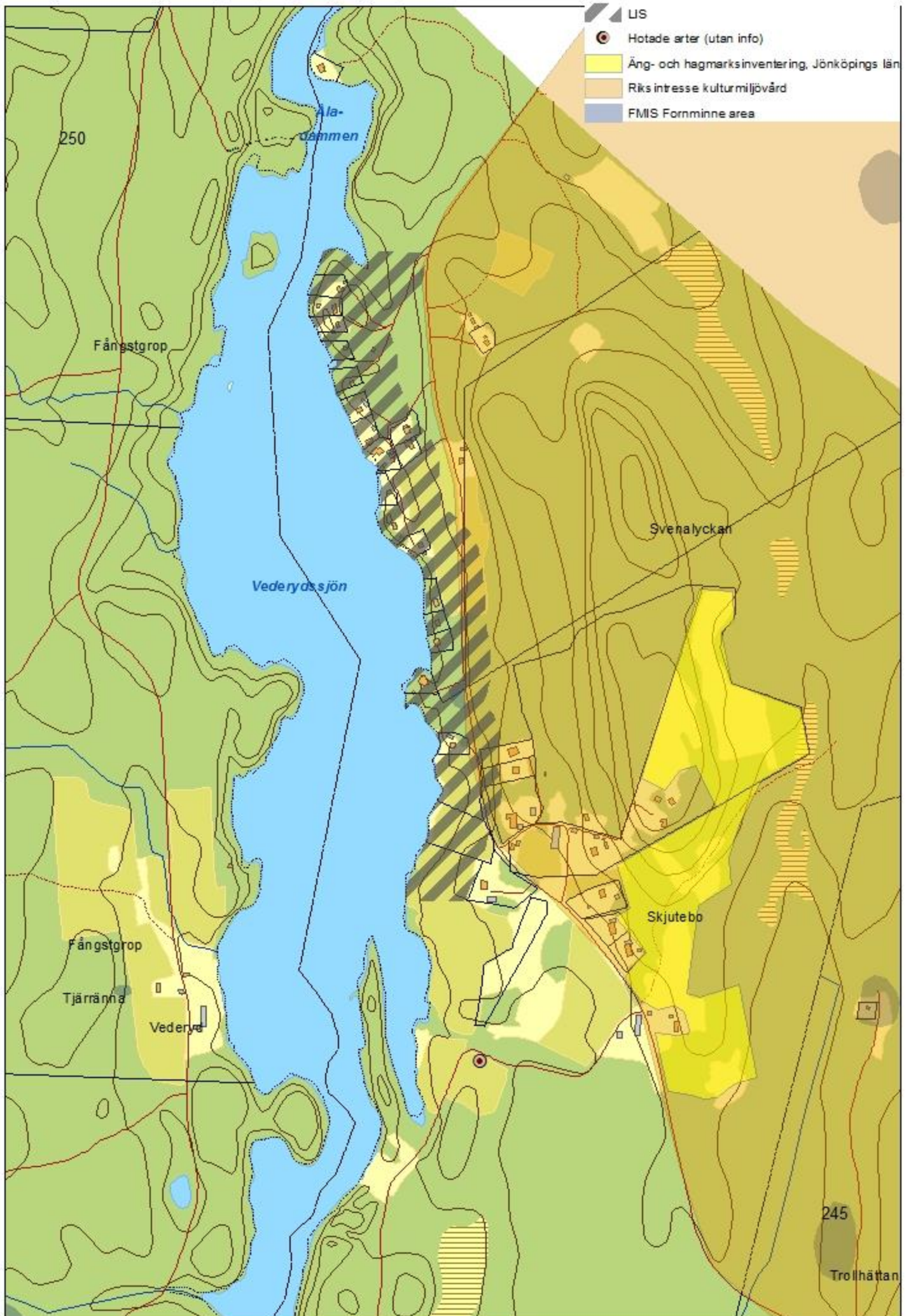
Syfte med LIS-området

Syftet med utpekad LIS-område är att få till ytterligare bebyggelse i ett område där det idag redan finns ett relativt stort antal hus. En förtätning av befintliga bostäder omvandling från fritidshus till permanent. Tillkommande bebyggelse kan med fördel anläggas i anslutning till den asfalterade vägen och med mindre infartsvägar till fastigheterna. Det finns även möjlighet att få till ytterligare bebyggelse i anslutning till fritidshusområdet. Inom utpekad LIS-område finns det odlad och brukad mark.

Förbättrade förhållanden för vatten och avlopp skulle behövas i området. Tillkommande anläggningar kan med fördel göras som gemensamhetslösningar för att förbättra situationen på platsen. Befintliga fastigheter kan anslutas till nytillkommande anläggningar för att öka hållbarheten av avloppssituationen.

Uppfyllda kriterier för LIS

- Byarums skola skulle gynnas av ett ökat elevunderlag.
- Förbättrade lösningar för vatten och avlopp, där gemensamhetslösningar är att föredra.
- Omvandling av fritidshus till permanent ger ett större befolkningsunderlag och skatteintäkter för kommunen.
- Den pågående utbyggnaden av bredband skulle gynnas av ett ökat antal tillkommande fastigheter.
- Uthyrning av fritidshus skulle kunna ge förutsättningar för att fortsatt kunna hålla landskapet öppet och odlat.

Bondstorp

Bondstorps kyrkby med anor från 1200-talet, då byn för första gången nämndes i kyrkans tiondelängder. Hur bygden såg ut på den tiden finns det inga uppgifter på, men det troliga är att det bedrevs lantbruk runt Rasjön. År 1726 anläggs en masugn i Rasjö som är beläget mellan de två sjöarna Rasjön och Rakalven, vilket idag är en kommunal kulturmiljö. Kyrkbyn är utpekad som kommunal kulturmiljö. Det bor idag 360 personer i Bondstorps församling, varav ca 180 bor i själva samhället.

Liksom många andra mindre orter byggdes det mycket här under 1970-talet då bostadsbygandet var subventionerat av staten. Efter det stod det still i många år, men i början av 2000-talet anläggs ett nytt bostadsområde, Sörängen, där det under ett par år byggts ett 15-tal hus.

Bebyggelsen i Bondstorp präglas av friliggande villor, där timmer kyrkan ligger som en start på samhället. På orten finns också ett missionshus, skola samt ett värdshus.

Det finns idag ingen kollektivtrafik till Bondstorp. Detta är något som skulle kunna utvecklas och det skulle stärka orten väldigt mycket. Ett ökat befolkningsunderlag är en förutsättning för en eventuell sträckning av kollektivtrafik till Bondstorp.

Näring/service

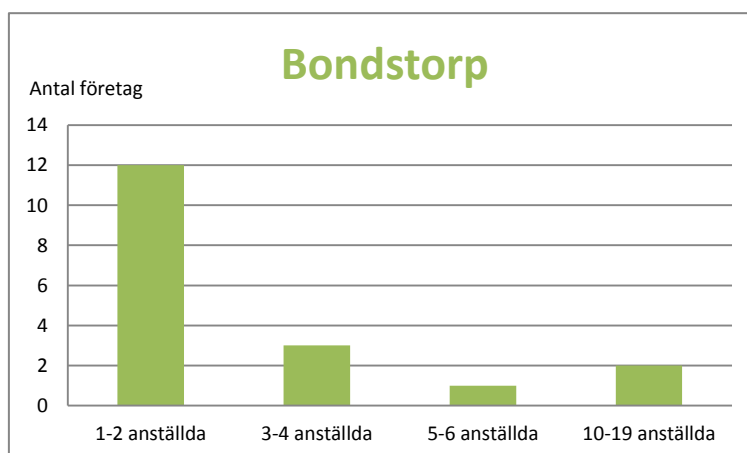
- Camping
- Skola F-3
- Företag och verksamheter
- Kommunal badplats

Infrastruktur

- Kommunalt VA

Vattendrag/sjöar

- Rasjön

Rasjön

LIS-området sträcker sig genom samhället vidare mot söder. Det finns förutom byggnationen i själva samhället även ca 20 fritidshus inom LIS-området, varav några är anslutna till kommunalt VA. Största delen av marken i området är i enskild ägo. Området kring den kommunala badplatsen ägs av kommunen. Markanvändningen där marken inte består av mossar domineras av skogsbruk, det finns även jordbruk som ligger lokaliserat på de högre markpartier. Den jordbruksmark som ligger närmast sjön finns norr om samhället vid Sjöbo och Bäck. Runt sjön finns även mindre verksamheter. En stor del av marken är tillgänglig för fritidsboende och det rörliga friluftslivet. Närmsta servicebutik för dagligvaruhandel finns i Vaggeryd ca 20 km sydost eller i Taberg ca 15 km nordost om samhället.

Rasjön ingår i Nissans vattensystem och är belägen strax väster om Bondstorps samhälle. Höjden över havet är 242,6 m. Rasjön, som är belägen högst upp i vattensystemet, är en näringsfattig sjö med stort siktdjup med en areal på 410 ha och ett största djup på 18,2 m. Rasjön är utpekad som ett värdefullt vatten. LIS-område upptar ca 17 % av sjöns strandkant av den del som ligger i Vaggeryds kommun och ca 0,3 % av den totala strandlängden i hela kommunen.

Topografi, geologi och landskap

Rasjön är kommunens största sjö och den är ca 4,5 km lång från norr till söder. Stränderna är mestadels steniga och sandiga med en sparsam vegetation. Sjön omges huvudsakligen av barrskog med inslag av myr- och odlingsmark. Tillrinningsområdet består mestadels av skogs- och myrmark med en mindre andel odlad mark. Sjön har en hög biologisk funktion och är en värdefull sjö för bland annat fåglar och fiske. Sjön är utpekad som regionalt värdefull och fortsätter in i Gislaveds kommun med sjön Rakalven. I sjön finns ett fågelskyddsområde för Stenöarna. Där är det under fiskgjusens häckningsperiod förbjudet att stiga i land. Söder om Bondstorps samhälle växer skogen tät kring sjön. Strandkanten kring samhället sluttar brant ner mot sjön och är delvis bebyggd vid Sjöborgen. Det finns även skogsmark kring den kommunala badplatsen vid Ormanäset.

Norr om samhället finns åkermark och stora mossar som avvattnas ner i sjön. I höjd med Kållåsamossen i norr finns fritidshusbebyggelse vid Skäcktevik och Stockeviken. I området finns även ett mindre sågverk. Den västra sidan av sjön är till största delen obebyggd med undantag för ett fåtal hus vid Hässledalen och Rasten.

Natur och kultur

Stränderna på den östra sidan av Rasjön är mycket attraktivt för det rörliga friluftslivet, och en viktig del av grönstrukturen för Bondstorpsborna. Den kommunala badplatsen är välbesökt sommartid. I samband med den nya bebyggelsen vid Sörängsområdet iordningställdes en strandpromenad som har blivit ett väldigt uppskattat inslag på orten.

Det föreslagna LIS-området är idag svårgenomtränglig skog. Kommunen bedömer att markerat LIS-område är lämpligt för turistverksamhet/ camping. Rasjöns västra sida bedöms inte som lämpligt som LIS-område. Vid Rasjön finns Bondstorps by som är en kulturmiljö med sockenkyrkan i centrum. Även Rasjö masugn på gränsen till Gislaveds kommun är en kulturmiljö. Runt om i byn finns en del fossil åkermark och längs byvägen finns ett antal vägmärken.

Statusklassning och miljö kvalitetsnorm för vatten

Rasjön är klassad som god ekologisk status. Sjön ingår, till skillnad från de flesta sjöar i kommunen, i Nissans vattensystem.

Statusklassning	Miljö kvalitetsnorm
 God ekologisk status	 God ekologisk status 2015
 Uppnår ej god kemisk status	 God kemisk status

Infrastruktur, vatten och avlopp

Bondstorps vägsystem består av byvägen som går i nord-sydlig riktning och gator som går ner mot sjön. Öster om samhället går vägen mot Vaggeryd. Väster om samhället och norr om sjön fortsätter vägarna mot riksväg 26. Byvägen fortsätter norr ut mot Taberg. Förutom en väg ner från byvägen föreslås LIS-området kopplas till strandpromenaden vid badplatsen och Sörängsområdet. På sjöns västra sida finns mindre vägar från Hålabo fram till Rastren och Hässledalen samt skogsstigar. Till de bebyggda områdena norr om sjön kommer man via mindre vägar.

LIS-förslaget för Bondstorp möjliggör en bättre VA-lösning för hela Bondstorp. Nuvarande avloppslösning fungerar bra för tillfället men är ingen optimal lösning på sikt. Utbyggnad av kommunalt VA har under 2014 påbörjats för området söder om samhället.

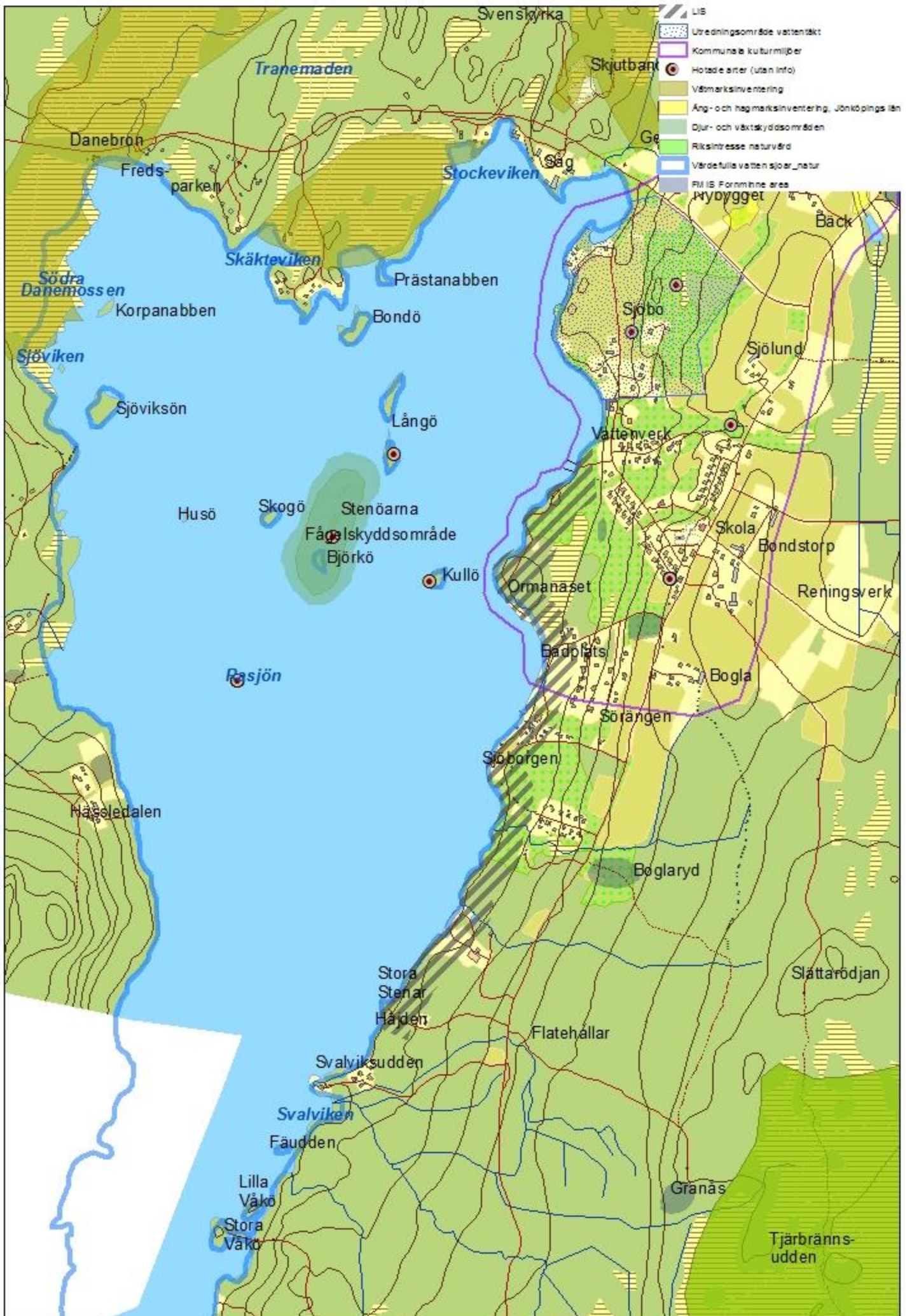
Syfte med LIS-området

Kommunen har pekat ut ett LIS-område för turism/camping söder om orten. Kommunen tror att en verksamhet med turism skulle locka människor till Bondstorp och även att en campingplats/stugby skulle kunna bidra till att öka servicenivån i Bondstorp. Det Bondstorp har att erbjuda turister är bland annat avskildheten, naturen, jakt och fiske. I dagsläget finns viss turism i området men inget boendeanternativ. Kommunen tror att turismen skulle öka om det fanns ett boendeanternativ som t.ex. en camping. I detta innefattas mindre bryggor, uppställningsplatser för campingvagnar och byggandet av stugor.

Kommunen är även positiv till att i Bondstorps samhälle komplettera befintlig bebyggelse och att göra ändringar av fritidsbebyggelse så att den kan bli för permanentbostäder. Kommunen är också positiv till åtgärder runt badplatsen till exempel med grillplatser för att öka användningen av den kommunala badplatsen.

Uppfyllda kriterier för LIS

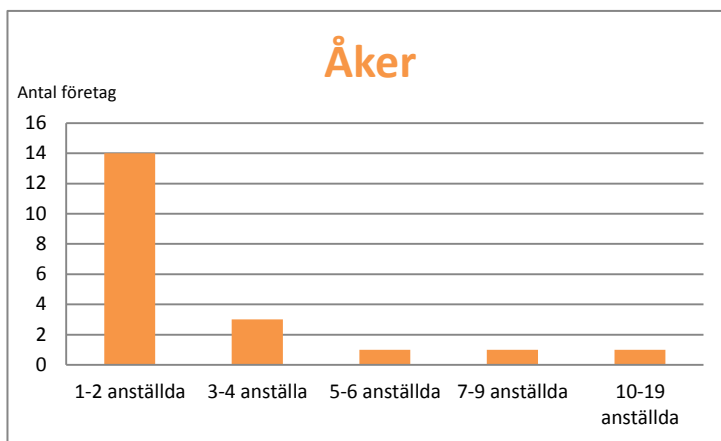
- Närhet till befintlig infrastruktur.
- Ökad befolkning skapar ett långsiktigt underlag för befintliga och ev. framtida servicefunktioner.
- Turism kan långsiktigt ge positiva sysselsättningseffekter.
- En ökad befolkning kan skapa tillräckligt underlag för att öppna servicebutik i Bondstorp igen.

Långasjön – Åker

I Åkers kyrkby bor ca 30 personer. Åker är sockencentrat för Åkers socken. Marken i området är i enskild ägo, förutom skolan som ägs av kommunen. Åker ligger vid ett flackt parti med nära till grundvattnet. Väster om byn flyter Västerån och öster om byn flyter Österån. Samhället ligger i korsningen mellan de gamla vägarna från Klevshult till Bondstorp och mellan Skillingaryd och Hillerstorp. I Åker finns ett sågverk, en metallindustri, ett vårdhem och en skola. Närmsta servicebutik för dagligvaruhandel finns i Skillingaryd ca 10 km nordöst om samhället.

Långasjöns höjd över havet är 167,1 m. Arealen är 79 ha, omkretsen är ca 6 km och det största djupet är 13 m. Lillasjön ligger 172,4 m över havet och har en areal på 5 ha. LIS-området upptar ca 29 % av sjöns strandkant och ca 0,25 % av den totala strandlängden i hela Vaggeryds kommun. Sjöarna ingår i Lagans vattensystem och Långasjön ligger delvis också i Gnosjö kommun.

Topografi, geologi och landskap

Öster om Åker är marken något högre, annars är landskapet runt samhället relativt flack och låglänt. Mellan Långasjön och Lillasjön finns ett parti med sankmark. Runt kyrkan och prästgården finns åkermarker, annars domineras naturen runt samhället av barrskog. Landskapet runt sjön karaktäriseras av i huvudsak genomsiktig tallskog med inslag av gran och unga lövträd. Byggnaders sockelhöjd bör inte understiga 2 m över sjöns normalvattenstånd. Det finns en kommunal badplats vid sjön. Marken består till största del av isälvsediment och sand.

Natur och kultur

Området är låglänt och bl.a. finns det ett område, en delvis igenväxt sjö, som är markerat i Länsstyrelsens naturvårdsprogram. Långasjön är en uppskattad badplats. Stranden är delvis sandig och sjön är långgrund för badare. Tidigare fanns en brygga i sjön men vattnets stora variation i höjd har gjort att badplatsen numera är utan brygga. Vägen ner mot vattnet går söder om byn men det finns även vägar till vattnet från vägen norr om samhället.

Kyrkan, prästgården, den gamla skolan, lärarbostaden och kyrkstallarna gör att byn är en intressant kulturmiljö. Inom byn finns även fornlämningar som gravfält, milstenar och gamla boplatser. Söder om prästgården finns ett område med fossil åkermark. Kyrkbyn är utpekad som kommunal kulturmiljö.

Statusklassning och miljö kvalitetsnorm för vatten

Österån och Västerån rinner båda två in i Långasjön. De båda vattendragen har problem med försurning och kalkas för att mildra effekterna. Därför är statusen satt till måttlig och miljö kvalitetsnormen är satt till att uppnås år 2021. De markprocesser som utgör grunden för att försurade vatten ska kunna uppnå god status är mycket långsamma.

Statusklassning	Miljö kvalitetsnorm
 Måttlig ekologisk status	 God ekologisk status 2021
 Uppnår ej god kemisk status	 God kemisk status

Infrastruktur, vatten och avlopp

Norr om samhället går väg 152, genom byn går väg 638. Runt vattnet finns mindre skogsvägar som leder ner mot vattnet. Det har under år 2014 gjorts investeringar i det kommunala VA-nätet i Åker. Detta då den tidigare situationen i byn var undermålig. Dock kommer utpekad LIS-område inte anslutas till det kommunala verksamhetsområdet för VA då det inte är dimensionerat för ytterligare fastigheter. Istället kommer det bli enskilda lösningar i LIS-området, med fördel gemensamhetslösningar.

Kollektivtrafik, länsbuss 136 Gnosjö – Jönköping, har en hållplats i anslutning till bebyggelsen i byn.

Syfte med LIS-området

Ett område pekas ut såsom möjlig plats för landsbygdsutveckling. Det är beläget strax norr om badplatsen på sjöns östra sida. Eventuell framtida bebyggelse bör lokaliseras så att allemansrätten utmed stranden inte påverkas. Nya bostäder kan bidra till att öka underlaget för Åkers skola, kollektivtrafik och annan offentlig service.

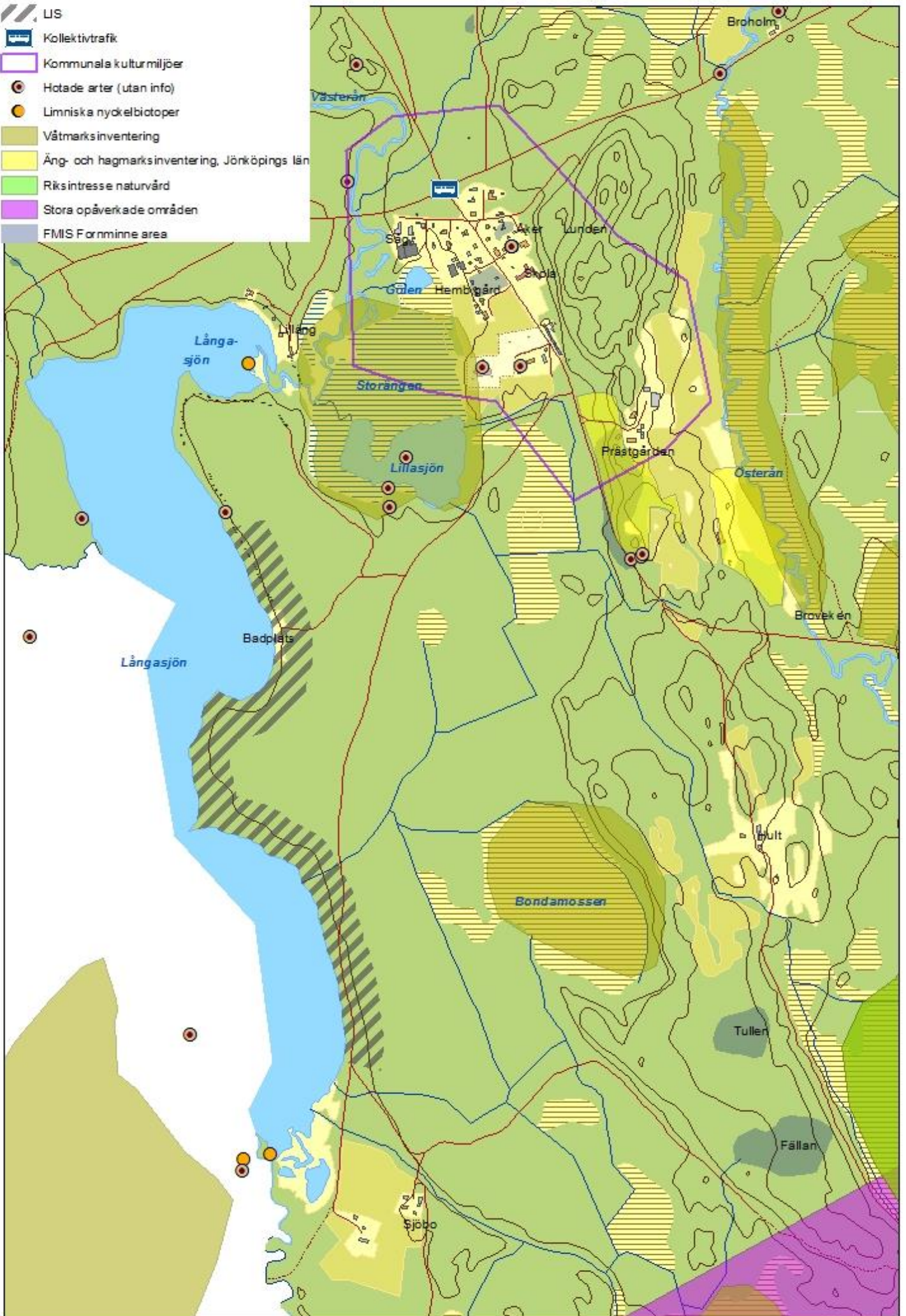
Genom att peka ut området som landsbygdsutvecklingsområde i strandnära läge vill Vaggeryds kommun möjliggöra för byggandet av nya bostäder i området vid sjön. Framtida tomter placeras på ett avstånd från stranden så att strandområdet är fortsatt allemansrättsligt tillgängligt.

Uppfyllda kriterier för LIS

- Turism kan långsiktigt ge positiva sysselsättningseffekter.
- Ökad befolkning ger bättre underlag för befintlig och eventuellt framtida infrastruktur i form av vägar, kollektivtrafik med mera.
- Skolan i Åker skulle gynnas av ett ökat elevunderlag.
- Kollektivtrafiken skulle gynnas av ett ökat underlag för resande.

Not. I kartan tillhörande ÖP2012 ser avgränsningarna annorlunda ut mot kartan på nästa sida. Detta beror på en miss i redigeringsarbetet av kartan efter utställningen av ÖP. Det är avgränsningarna i kartan till höger som gäller.

- LIS
- Kollektivtrafik
- Kommunala kulturmiljöer
- Hotade arter (utan info)
- Limniska nyckelbiotoper
- Våtmarksinventering
- Ång- och hagmarksinventering, Jönköpings län
- Riksintresse naturvård
- Stora opåverkade områden
- FMIS Fornminne area

Linnesjön – Skillingaryd, Klevshult

Inom området finns ett antal åretruntbostäder från 60-talet. I norra och östra delen finns permanentbostäder från sent 70-tal. Norr om sjön ligger stiftsgården Tallnäs och Tofthagaskolan. Inom området finns ca 70 fritidshus varav ca 50 ligger inom strandskyddat område. Den bofasta befolkningen i sjöns närområde utgörs av ca 110 personer. Största delen av marken i området är i enskild ägo och delar av marken ägs av svenska kyrkan. På Tofthagaskolan som ligger vid Tallnäs går ca 50 elever. Skolan ligger naturskönt vid sjön och har ett stort upptagningsområde för landsbygden runt om och barnen kommer till skolan med en ej kommunal skolskjuts. Skolan är en friskola som drivs med skolpeng från Vaggeryds kommun.

Markanvändningen domineras av jord- och skogsbruk. Sammanhängande åkerarealer finns i nordväst i Mölnarp och Linneryd samt i sydost på höjdpartiet kring Mörkult och i Starkeryd. Inom området finns aktiva jordbruksenheter. Tallnäs bedriver kursverksamhet och fritidsverksamhet. En stor del av markanvändningen är tillgängligt för fritidsboende och det rörliga friluftslivet.

Linnesjön ingår i Lagans vattensystem och är belägen drygt 1,5 km väst - sydväst om Tofteryd och ca 6 km sydost om Skillingaryds tätort, det är även här de flesta gör sina dagligvaruinköp. Höjden över havet är 175,2 m. Linnesjön är en sjö med en areal på 296 ha och ett största djup noterat till 13,5 m. LIS-områdena upptar ca 37 % av sjöns strandkant och ca 0,7 % av den totala strandlängden i hela Vaggeryds kommun.

Topografi, geologi och landskap

Linnesjön dominerar landskapsbilden och är ca 4 km lång och ca 1 km bred. På östra sidan är stränderna låglänta och erbjuder ett flertal badstränder. I sjön finns 3 öar, varav ön Törnahall är ett naturminne. Tillopp till sjön sker från ett flertal mindre bäckar. Sjön avvattnas mot Lagan via Lillån. En mindre sjö Grosjön ligger i områdets nordöstra del och avvattnas via Linnesjön.

Området karaktäriseras av sammanhängande odlingsmarker i nordväst kring Mölnarp, i sydost, på en åsrygg kring Sjöbo, Mörkult, Starkeryd och i sydväst kring Kushult. Stor del av området utgörs av skogsmark med inslag av hagmarker. Den huvudsakliga vegetationen utgörs av gran och tall med inslag av lövskog, framförallt i hagmarker och vid stränder. Vandringshinder för fisk finns ca 2,5 km nedströms sjön. Sjön har en hög biologisk funktion och innehar även vissa raritetsvärden. I det södra området består marken till största del av isälvsediment och sand. I väster är det berg och morän och i det nordöstra området är det urberg med ett ytlager av sandig morän.

Natur och kultur

Området är mycket attraktivt för det rörliga friluftslivet och en viktig del av grönstrukturen för bland annat Skillingarydsborna. Den kommunala badplatsen är belägen i sjöns nordöstra del och sjön är sommartid en stor attraktion.

Markerade LIS-områden är områden som kommunen bedömer lämpliga för bostadsbyggnation. Ett område som inte bedömts lämpligt är vid Näset på sjöns västra sida. På sjöns östra sida bör byggnation inom strandskyddat område inte tillåtas om det inte är tillsammans med befintlig bebyggelse. Framtida byggnation öster om Linnesjön bör istället ske längs vägen

mellan Tofteryd och Hagshult. Om ny bebyggelse tillkommer längs vägen är det viktigt att bebyggelsen anpassas så att den stämmer överens med den karaktär som området har.

Området kring Linneshjön har anor från 1200-talet. En domarring i södra delen tyder på kultur från förhistorisk tid. Norra och nordöstra delen berörs av Tofterydsdalgången. Runt sjön finns ett antal fornlämningar bland annat boplatser och lämningar efter skogsbruk och metallframställning på den västra sidan. På den östra sidan finns vägmärken och där har man även gjort fynd i form av stenyxor.

Statusklassning och miljö kvalitetsnorm för vatten

Linneshjön är klassad till god ekologi.

Statusklassning	Miljö kvalitetsnorm
 God ekologisk status	 God ekologisk status
 Uppnår ej god kemisk status	 God kemisk status

Infrastruktur, vatten och avlopp

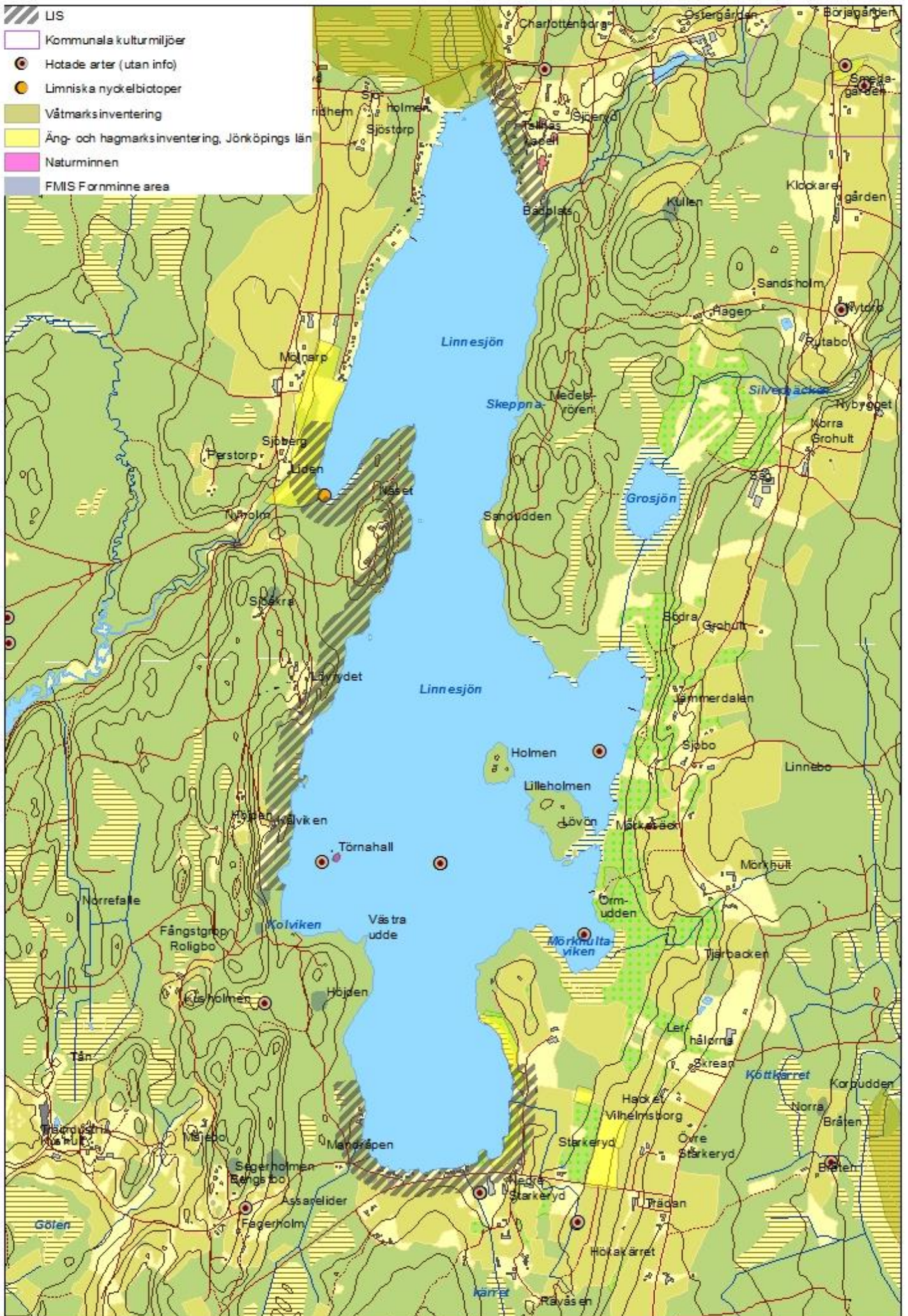
Sammanhängande vägsystem finns i norr, söder och öster. I norra delen passerar länsväg 806, i söder länsväg 805 och i öster gränsar området mot länsväg 804. Länsvägarna är asfaltsbelagda. I väster finns bra grusade vägar som leder fram till jordbruksgårdarna och fritidshus. Kommunen planerar även en ny cykelväg från Skillingaryd till Tofteryd. Denna cykelväg kommer att öka säkerheten på vägen då oskyddade trafikanter skyddas från bilar och militärfordon. En ökad säkerhet på vägen till sjön kommer bidra till att göra området ännu mera attraktivt för exempelvis barn och ungdomar. Cykelvägen kommer att hamna inom strandskyddat område i den norra delen av Linneshjön.

Syfte med LIS-områdena

Genom att peka ut områden som landsbygdsutvecklingsområde i strandnära läge vid Linneshjön vill Vaggeryds kommun möjliggöra för byggandet av nya bostäder i områden runt sjön där det redan idag finns bebyggelse. Kommunen vill också att det skall vara möjligt att komplettera befintlig bebyggelse och att göra ändringar av fritidsbebyggelse så att den kan bli för permanentbostäder. Vid området runt Toftagaskolan och Stiftsgården Tallnäs vill kommunen att skolan och stiftsgården skall kunna utvecklas och inte begränsas av strandskydd om verksamheterna får ändrade förutsättningar exempelvis behöver bygga till. Stiftsgården och skolan är olika former av service i området och är även arbetsplatser. Att tillåta en växt mån för verksamheter samt nya bostäder vid Linneshjön bidrar till att utveckla landsbygden. Vid Linneshjön finns goda möjligheter för permanentboende i och med närheten till skolan och närheten till Skillingaryds tätort. Fler permanentboende gynnar både skolan och området i stort.

Uppfyllda kriterier för LIS

- Ökat befolkningsunderlag kan möjliggöra överföringsledning för VA-nätet alternativt förbättra förutsättningarna att anordna gemensamma vatten- och avloppslösningar.
- Ökad befolkning skapar ett långsiktigt underlag för befintliga och ev. framtida servicefunktioner. Det ger bättre underlag för befintlig och eventuella framtida infrastruktur till exempel vägar och samåkningsmöjligheter.

Skogshyltasjön – Utgår efter granskningsyttrande från Länsstyrelsen 2015-06-12

Skogshyltan ligger ca 3 km väster om Vaggeryds samhälle. Söder om sjön är landskapet öppet och marken brukas av de omkringliggande gårdarna. Inne vid sjöns sydöstra del finns 8 fastigheter varav några renoverats under senare år. Flera av dessa är permanentbostäder och resten är fritidshus. Närmsta servicebutik för dagligvaruhandel finns i Vaggeryd ca 5 km öster om området.

Vid Skogshyltasjöns västra strand ligger Sjöbogården som drivs av en förening med kopplingar till den gamla Munksjö fabriken. Gården var först en jordbruksgård och sedan en plats för rekreation för de anställda på Munksjö. Idag drivs den av en förening med kopplingar till Munksjö, då gården skänktes till de som tidigare varit anställda på fabriken. Gården och omkringliggande landskap används som rekreationsområde för Vaggeryds samhälle bland annat anordnas konserter och tipspromenader i området.

Skogshyltasjön har en areal på ca 48 ha och en omkrets på ca 4 km och ingår i Lagans avrinningsområde. Sjön ligger på 199,8 m över havet och har ett maxdjup på 18,3 m. LIS-området upptar ca 22 % av sjöns strandkant och ca 0,1 % av den totala strandlängden i hela Vaggeryds kommun.

Topografi, geologi och landskap

Sjöbogården ligger på en höjd intill Skogshyltasjön, där marken sluttar flackt ner mot sjön. Skogen omsluter gården, men landskapet öppnar upp sig vid gården. Det finns motionsspår och stigar som används för vandring.

I det södra området finns ingen direkt naturlig höjdskillnad mot vattnet, här kan det krävas ytterligare utredning gällande översvämningrisk. Marken i det södra området består till största del av isälvsediment och sand medan det i det östra området främst finns berg och morän.

Natur och kultur

Ett öppet odlingslandskap sträcker sig mellan Ekeryd i norr till den norra delen av Skogshyltasjön vid Plätt. Grönplan för Vaggeryd pekar ut området kring Sjöbogården som ett fritidsområde. Fritidsområdena fungerar som målpunkter i grönstrukturen kring orten. Söder om Skogshyltasjön finns ännu ett område utpekat i grönplan för Vaggeryd detta område är utpekat då det är ett öppet odlingslandskap och slåtterytor, vilket är attraktivt som strövområde.

Vid Sjöbogården finns det motionsspår, en scen, samt en loge. Vid gården pågår det många aktiviteter under sommarmånaderna. Bland annat anordnas det tipspromenader, konserter och läger. Högländsleden passerar genom området och erbjuder en god rastplats för vandrare. I området kring Sjöbogården finns det ett antal punkter vilka indikerar att det finns hotade fågelarter i området. Detta bör beaktas vid eventuell tillkommande bebyggelse.

Statusklassning och miljö kvalitetsnorm för vatten

Skogshyltasjön har ingen statusklassning eller miljö kvalitetsnorm i Viss-databasen. Sjön avvattnas via Duveledsbäcken mot Lagan: Lillån – Stödstoppan. I detta parti av Lagan finns det vissa problem med övergödning, vandringshinder för fisk samt en damm som reglerar flödet i

vattnet. Därför är den ekologiska statusen satt till måttlig. Exploatering i området kring Skogshyltasjön anses ej ha en negativ påverkan på vattenförekomsterna nedströms

Statusklassning	Miljö kvalitetsnorm
 Måttlig ekologisk status	 God ekologisk status 2021
 Ej god kemisk status	 God kemisk status

Infrastruktur, vatten och avlopp

En asfalterad väg ansluter till den södra änden av Skogshyltasjön vid gården Skogshyltan. Härifrån går det skogsvägar norr ut på den östra sidan om sjön och ansluter till fastigheterna. Till Sjöbogården kommer man via en grusväg som ansluter från den asfalterade vägen.

Närmsta hållplats för kollektivtrafik återfinns i Vaggeryd ca 3 km öster om Skogshyltasjön. Det är enskilda vatten- och avloppslösningar i de båda utpekade LIS-områdena. I det södra området skulle det vara bra om det går att ordna gemensamhetslösningar för att minimera påverkan i området.

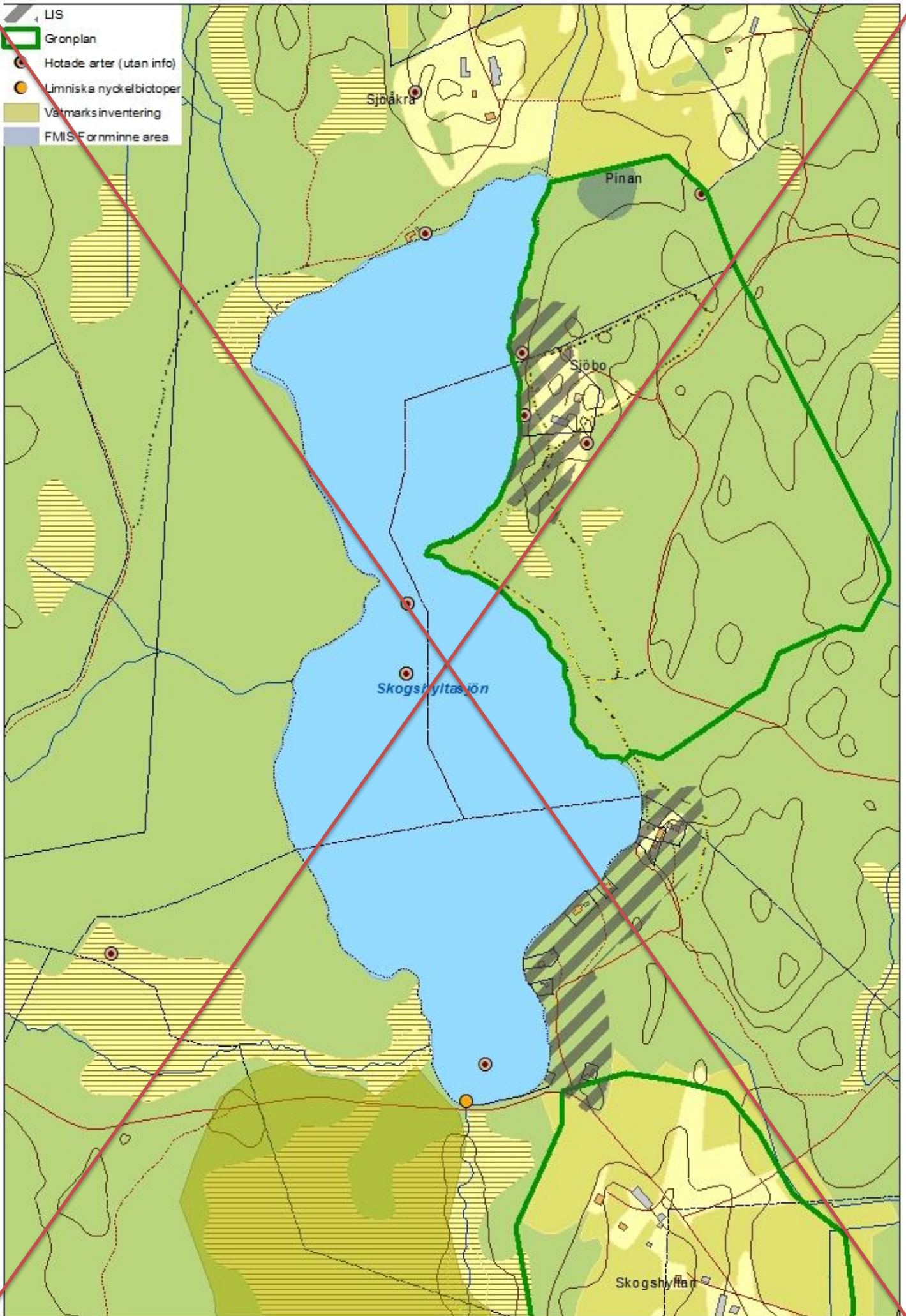
Syfte med LIS-området

Sjöbogården skulle stärkas av ett LIS-område genom att ytterligare bebyggelse skulle kunna tillkomma och öka attraktionsvärdet än mer. Anläggningar som skulle kunna vara aktuella är exempelvis utveckling av befintlig bebyggelse men även nybyggnation för att kunna utöka verksamheten.

I den södra delen av Skogshyltasjön skulle en förtätning av befintlig bebyggelse vara möjlig då den är utsprid men ligger precis vid sjön är tillgängligheten i området dålig. Ytterligare byggnation skulle kunna öppna upp området och fler människor skulle nytta platsen. Det är en brist på villatomter i Vaggeryds tätort och detta skulle vara ett gott komplement till ett lantligt boende med relativ närhet till en tätort.

Uppfyllda kriterier för LIS

- Rekreation för boende i Vaggeryd vid Sjöbogården.
- Skolan i Vaggeryd skulle stärkas av ett större elevunderlag
- VA skulle kunna lösas med gemensamhetslösningar och få bort äldre enskilda avlopp
- Turism kan långsiktigt skapa ekonomiska förutsättningar, både stugor och hus till uthyrning men även aktiviteter och liknande vid Sjöbogården kan stärka turismen.
- Utbyggnaden av bredband gynnas av att fler fastigheter ansluter sig till föreningen och det statligt uppsatta målet om anslutningsgrad har därmed bättre förutsättningar att nås.

Bråtagölen – Vaggeryd

Gölen ligger vid gården Lilla Fällan strax norr om Fällesjön ca 10 km öster om Vaggeryd. Miljön runt gården är sluten med barrskog, gården ligger på en höjd med betesmark runt huset. Bebyggelsen består av bostadshus vilket är uppfört år 1909, komplementbyggnad, ladugård och en liten stuga som ligger ner mot vattnet. Lilla Fällan ligger mellan gårdarna Stora Fällan och de två gårdarna vid Skärsjöbråten. Kring dessa gårdar finns det ett öppet odlingslandskap där det även gjorts ängs- och hagmarksinventeringar. Närmsta servicebutik för dagligvaruhandel finns i Vaggeryd ca 10 km väster om området.

Gölen har en areal på 3,3 ha och en omkrets på ca 0,9 km och ingår i Lagans avrinningsområde. Gölen ligger på 213 m över havet och har ett maxdjup på 5,6 m. LIS-område upptar ca 0,14 km av gölen vilket är ca 16 % av gölens strandkant och ca 0,02 % av den totala strandlängden i hela Vaggeryds kommun.

Topografi, geologi och landskap

Gårdsmiljön och omkringliggande betesmark ligger på en höjd ovan Bråtagölen. Marken sluttar på sina ställen brant nedåt, medan det är mer flackt på andra platser. I nästan hela den strandskyddade zonen växer det en gles barr- och lövskog.

Längs vägen är landskapet slutet med tät skog och få utblickar. Det öppnar upp sig en aning vid utpekade område, där en gårdsmiljö ligger på en höjd mitt på en betad mark. Runt Bråtagölen och norr om gölen återfinns ett stort våtmarksområde. Marken består till mestadels av morän och torv.

Natur och kultur

Marken runt Bråtagölen består till allra största del av myrmark, med inslag av barrskog. Hela strandzonen får anses vara relativt otillgänglig just på grund av markförhållandena kring gölen. I gårdens förlängning ner mot gölen betas marken av får och getter, där det mesta av betet finns tillgängligt kring själva gården, men det är öppet för djuren att ta sig ner till vattnet. Detta skapar intressanta förutsättningar för djur- och växtliv på den betade marken.

Söder om Bråtagölen ligger den betydligt större Fällesjön, där det inte finns någon bebyggelse i direkt anslutning till sjön. Fällsjön har mer tillgängliga stränder än Bråtagölen, då det inte alls finns lika mycket myrmark kring sjön.

Ett riksintresse för naturvård sträcker sig ner över hela Bråtagölen och långt norr ut över Morrars och Mörhulta mosse. Inom riksintresset häckar många olika fågelarter som exempelvis Grönbena, Ljungpipare och Smålom. Det finns dessutom ett rikt utbud av spindlar och insekter. Delar av riksintresset är även utpekade som Natura 2000-område.

Markområdet längs med vattnet är inte särskilt tillgängligt då det är mycket blött där. Hela gården omsluts av hagmarken och blir som en hemfridszon för gården. Detta gör att tillgängligheten för allmänheten är mycket liten i området. Det naturliga för allmänheten är att gå längs vägen och inte nere vid sjön och den våta marken.

Statusklassning och miljö kvalitetsnorm för vatten

Bråtagölen har ingen klassning i Viss-databasen. Gölen avvattnas mot Vedabäcken, vilket även Fällesjön gör. Vedabäcken går sedan samman med Härån. Vedabäcken är klassad till måttlig ekologisk status. Den sätts till måttlig ekologisk status främst då det finns flertalet vandringshinder och andra onaturliga barriärer. Miljö kvalitetsnormen är satt till år 2021.

Statusklassning	Miljö kvalitetsnorm
 Måttlig ekologisk status	 God ekologisk status 2021
 Ej god kemisk status	 God kemisk status

Infrastruktur, vatten och avlopp

En grusväg går in från vägen mellan Vaggeryd och Svenarum. Grusvägen passerar förbi Lilla Fällan för att sedan ta slut någon kilometer senare. Gården har enskilt vatten och avlopp, vilket också är fallet med eventuell tillkommande bebyggelse.

Syfte med LIS-området

Utpekad område syftar till att möjliggöra för utveckling av verksamhet och turism. Det finns idag en brist på möjligheter att övernatta i kommunen. På gården, där det finns betande getter och får, skulle de ekonomiska förutsättningarna att behålla djuren öka med en sidoverksamhet, vilket skulle leda till bevarandet av den betande marken som annars riskerar att växa igen.

Placering på tillkommande bebyggelse sker lämpligen i skogsbrynet upp mot gårdsmiljön. Detta för att inte ta betesmark i anspråk samt att nivåskillnaderna ner mot sjön möjliggör för en väl tilltagen passage mellan eventuell tillkommande bebyggelse och strandlinjen.

Uppfyllda kriterier för LIS

- Verksamhet och turism, fler tillkommande övernattningsmöjligheter inom kommunen ses som mycket positivt.
- Behålla öppen och betad mark, ekonomiska förutsättningar att fortsatt kunna hålla marken betad.

- LIS
- Hotade arter (utan info)
- Våtmarksinventering
- Äng- och hagmarksinventering, Jönköpings län
- Riks intresse Natura2000
- Riks intresse naturvård
- FMS Forminne area

